

TYÖNTEKIJÖIDEN KOKEMUKSIA RINNALLAKULKIJA-PALVELUSTA

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Sosionomi AMK

syksy 2023

Elina Ilonen

Sosionomi

Tekijä Elina Ilonen

Työn nimi Työntekijöiden kokemuksia Rinnallakulkija-palvelusta

Ohjaaja Liisa Harakkamäki

Tiivistelmä

Vuosi 2023

Opinnäytetyön tilaaja oli voittoa tavoittelematon organisaatio, joka toivoi selvityksen, mitkä tekijät vaikuttivat Rinnallakulkija-palvelussa työskentelevien työntekijöiden mielestä siihen, että palvelussa olevien perheiden kiinnittyminen muihin lapsiperheiden sosiaalipalveluihin vaikutti olevan hidasta ja heille tuntui olevan vaikeaa löytää lapsiperhepalveluista sellaista kokonaisuutta, joka heitä palvelisi ennaltaehkäisevästi ja oikea-aikaisesti. Rinnallakulkija-palvelu kuuluu osaksi voittoa tavoittelemattoman organisaation hankkeeseen, jossa toimii mukana monia toimijoita ja hankkeessa työskentelee tällä hetkellä viisi rinnallakulkijaa Etelä-Suomen alueella.

Opinnäytetyö tehtiin laadullisen toimintatutkimuksen menetelmin haastattelemalla viittä rinnallakulkijana työskentelevää työntekijää Etelä-Suomen alueella kesän 2023 aikana, joille esitin teemahaastattelun muodossa kysymyksiä, mitkä he kokevat esteiksi, haasteiksi, onnistumisiksi ja kehittämiskohteiksi, jotka vaikuttavat perheiden auttamiseen oikea-aikaisesti ja että lapsiperheille löytyisi heille tarkoitetuista palvelujärjestelmän sosiaalipalveluista oikeanlaisen tuen kokonaisuudet sosiaalipalveluista ilman pitkittyneitä asiakkuuksia Rinnallakulkija-palvelussa. Tutkimusaineisto analysoitiin teemoittelulla, jonka jälkeen ne värikoodattiin ja jaettiin ylä- ja alateemoihin.

Tuloksista voidaan todeta, että perheiden vaikuttaa olevan vaikea päästä ennaltaehkäisevästi sosiaalihuollon peruspalveluihin, varsinkin, jos perheen haasteet ovat pieniä ja asiakkuudet Rinnallakulkija-palvelussa venyvät tämän takia. Palvelujärjestelmä koettiin hankalaksi ja sosiaalihuollon palvelujärjestelmästä koettiin puuttuvan Rinnallakulkija-palvelun tapainen ennaltaehkäisevä palvelu perheille.

Avainsanat ennaltaehkäisevä työ, sosiaalipalvelu, lapsiperhe, palvelujärjestelmä

Sivut 31 sivua ja liitteitä 3 sivua

Degree Programme in Social Services

Author Elina Ilonen

Subject The employees' experiences of the Family partner service

Supervisor Liisa Harakkamäki

Abstract

Year 2023

The thesis was commissioned by a non-profit organization which runs a Family partner service as a part of a larger multi-agency project. The organization wanted to hear the opinions of staff involved in the family partner service regarding the factors behind the fact that families receiving the service seemed to find their way to other social services aimed at families with children very slowly and found it hard to find suitable services which would offer them timely and preventive services. The Family partner service has five employees in the area of southern Finland.

This thesis was a qualitative practice-based study which was implemented by interviewing five employees who worked as family partners in southern Finland during the summer 2023. They were interviewed and asked what they think are the challenges, obstacles, successes, and development targets which have an impact on the families receiving timely help and how could the families with children find the right social services for them, instead of prolonged involvement in the Family partner service. The interviews were analyzed by thematizing.

This study revealed that it is hard for families to get preventive social services especially if the family's challenges are small. This is why the families stay in the Family partner service for a longer time than it is meant to be available. The social service system was experienced bureaucratic and lacking a similar service than the Family partner service that does preventive work for families with children.

Keywords preventive work, social services, family with children, service system

Pages 31 pages and appendices 3 pages

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Lapsiperheet ja sosiaalihuollon mukaiset sosiaalipalvelut	2
2.1	Lapsiperheen ja vanhemmuuden määrittelyä.....	3
2.2	Ehkäisevä ja ennaltaehkäisevä työ	4
2.3	Lapsiperheiden sosiaalipalvelut	7
2.3.1	Perhetyö.....	9
2.3.2	Lapsiperheiden kotipalvelu	10
2.3.3	Lastensuojelu	10
2.4	Aiemmat tutkimukset.....	12
3	Opinnäytetyön toteutus	13
3.1	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	14
3.2	Tutkimusmenetelmät.....	14
3.2.1	Aineistonhankintamenetelmä.....	15
3.2.2	Aineiston analyysi.....	17
3.3	Opinnäytetyön eettisyys ja kestävyys.....	20
4	Tulokset	21
4.1	Rinnallakulkija-palvelun edut, hyödyt ja voimavarat työntekijöiden näkökulmasta.....	22
4.2	Rinnallakulkija-palvelun esteet ja kehittämiskohteet.....	24
4.3	Asiakkuuksien keston vaikuttavat tekijät	25
4.4	Sosiaalihuolto ja palvelujärjestelmä	26
5	Johtopäätökset.....	28
6	Pohdinta.....	29
	Lähteet	32

Kuvat, taulukot ja kaavat

- Kuva 1. Sosiaalihuoltolain mukaiset sosiaalipalvelut. (Sosiaalihuoltolaki (30.12.2014/1301)
- Kuva 2. Lasten ja perheiden sosiaalipalvelut. (THL, n.d.-b)
- Kuva 3. Perhetyötä ohjaavat kolme periaatetta. (Rönkkö ja Rytönen (2010, s. 48–49)
- Kuva 4. Esimerkki litteroidun aineiston koodauksesta värikoodien avulla.
- Kuva 5. Pää- ja alateemat. (Hirsjärvi ja Hurme, 1991, s. 41)

Liitteet

- Liite 1. Aineistohallintasuunnitelma
- Liite 2. Haastattelusopimus
- Liite 3. Haastattelurunko Rinnallakulkija-työntekijät

1 Johdanto

Ideaalitalanne perheiden hyvinvoinnin kannalta olisi se, että ehkäisevän työn tukitoimet ja asiakkaiden palvelutarpeisiin vastaaminen ehtisi järjestyä niitä tarvitseviin perheisiin ennen kuin asiat ehtivät kriisiytyä tai kasaantua päällekkäin, koska oikea-aikaisuus ja oikea-aikaiset palvelut ja perheiden palvelutarpeisiin vastaaminen vähentäisi esimerkiksi lastensuojelullisten sijoitusten tarvetta. Käytännön työssä ollaan kuitenkin tällä hetkellä tilanteessa, jossa sosiaalihuollon työntekijöiden työaika jää kuitenkin liian vähän suunnitelmalliseen ennaltaehkäisevään työskentelyyn, koska aikaa ja resursseja menee niin sanottujen tulipalojen sammuttamiseen eli kriisityöhön. (Pitkänen, 2011, ss. 49–50)

Alasen (2015, ss. 47–49) tutkimuksessa pääkaupunkiseudun sosiaalialan työntekijät kuvasivat tilanteita, joissa he olivat saaneet perheet motivoitua ottamaan apua vastaan, mutta riittävää, ja oikea-aikaista tai välitöntä apua ei ole ollut peruspalveluissa tarjolla. He toivat esiin myös monia yhteiskunnallisia ja byrokraattisia tekijöitä, jotka osaltaan hankaloittivat asiakkuuksien siirtoa peruspalveluihin. Peruspalveluihin siirtoa hankaloittavina tekijöinä mainittiin muun muassa erilaiset hankalat hakumenettelyt, jonotusajat, puhelinajat, lähetteet ja muut vastaavat tekijät. Näin ollen jotkut perheet jäivät niin sanotusti tyhjän päälle, jos huolet eivät olleet riittäviä asiakkuuden jatkumiseen avohuollossa, eikä peruspalveluihin siirto toiminut oikea-aikaisesti. (Alanen, 2015, ss. 47–49)

Muun muassa näiden yllä olevien syiden takia voittoa tavoittelemattomassa organisaatiossa toimii Rinnallakulkija-palvelu, josta tämän opinnäytetyöni tein. Voittoa tavoittelematon organisaatio toimii opinnäytetyön tilaajana ja rinnallakulkija-työntekijät työskentelevät kyseisessä palvelussa. Palvelussa rinnallakulkija auttaa perheitä, joille on haastavaa löytää sopivaa palveluiden kokonaisuutta lapsiperheiden sosiaalipalveluista. Selvitin, mitkä tekijät määrittävät Rinnallakulkija -palvelun asiakkuuksien kestoja, ja mitkä ovat ne tekijät ja kehittämiskohteet, jotka määrittävät, että perheille löytyisi oikeanlainen tuen kokonaisuus ja perhettä saadaan autettua oikea-aikaisesti, koska haasteet on näyttäytynyt Rinnallakulkija-palvelussa, että perheiden tukeminen kestää kauan ja asiakkuudet venyvät pitkiksi. (Voittoa tavoittelematon organisaatio) Tieto hankittiin haastattelemalla laadullisella tutkimusotteella viittä rinnallakulkijana työskentelevää työntekijää Etelä-Suomen alueelta kevään ja kesän 2023 aikana.

Rinnallakulkija-palvelun on tarkoitus hankkeena selvittää pitkällä aikavälillä, mitä palvelujärjestelmässä pitäisi muuttaa, jotta se olisi lapsiperheille toimivampi ja tähän olisi esimerkiksi hyvä tehdä jatkotutkimus. Tutkittava aihe ja sen tuomat tulokset ovat aiheena

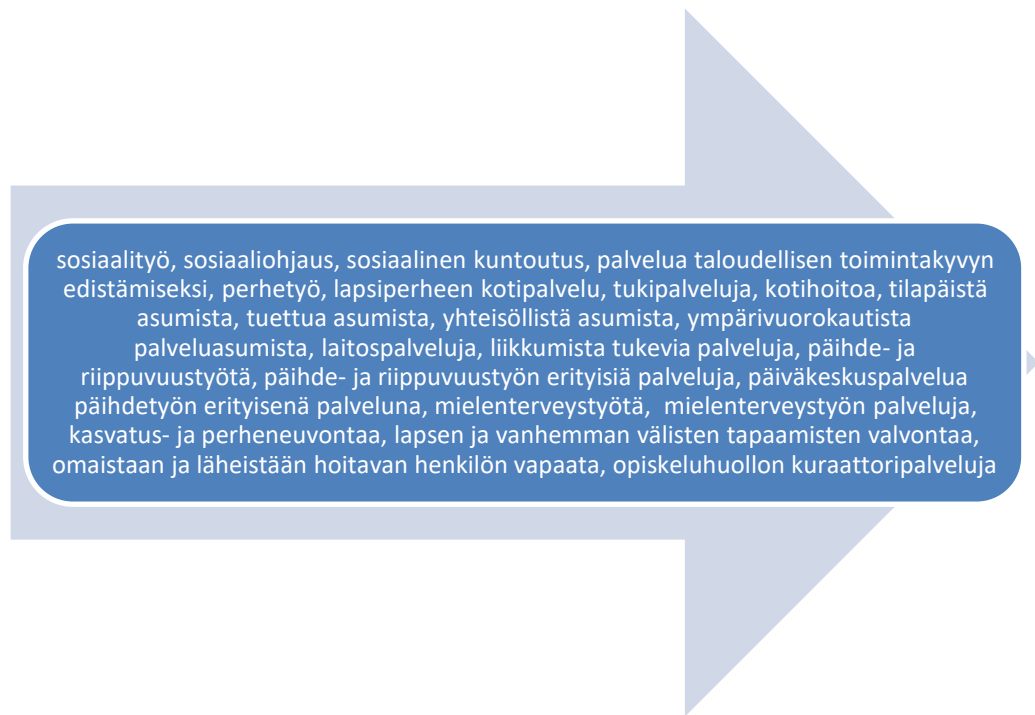
kiinnostavia ja yhteiskunnallisesti ajankohtaisia varsinkin nyt, kun uudet hyvinvointialueet tulivat voimaan vuoden 2023 alusta alkaen ja miten kaikki palvelut näyttäytyvät ja asettuvat lapsiperheiden kohdalla sosiaalihuollon palvelujärjestelmässä peruspalveluissa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1.1.2023. Hyvinvointialueita on 21, ja ne muodostuvat pääosin maakuntajaon pohjalta. (Sosiaali ja terveysministeriö, n.d.-a)

2 Lapsiperheet ja sosiaalihuollon mukaiset sosiaalipalvelut

Voittoa tavoittelemattoman organisaation oman sisäisen perehdytysmateriaalin mukaan Rinnallakulkija-palvelu kuuluu osaksi voittoa tavoittelemattoman organisaation hankkeeseen, jossa mukana on monta toimijaa ja hankkeessa työskentelee tällä hetkellä viisi rinnallakulkijaa Etelä-Suomen alueella. Palvelu auttaa osaltaan ennaltaehkäiseviin palveluihin siirtymisessä palvelujärjestelmässämme, ja palvelu auttaa perheitä, joille on haastavaa löytää sopivaa palveluiden kokonaisuutta. Perheiden tilanne on usein se, että perheenjäsenet saavat palveluita monilta eri tahoilta, mutta kenelläkään perheen kanssa työskentelevällä ei ole kokonaiskuvaa tilanteesta. Rinnallakulkija etsii yhdessä perheen kanssa haasteiden juurisyitä ja luo perheen tarpeiden pohjalta kokonaisvaltaisen tukisuunnitelman. Palveluun haetaan hakemuksella ja esimerkiksi neuvola voi ohjata ja auttaa perhettä tekemään hakemuksen, mutta hakemuspohjaa ei ole julkisesti esillä, vaan eri yhteistyötahot auttavat asiakkaita hakeutumaan palveluun. Kun hakemus on laitettu, niin kunnan sosiaalityöntekijä tekee palvelutarpeenarvioinnin ja lopuksi on vielä saatava palvelupäätös kunnasta.

Sosiaalihuoltolaki (30.12.2014/1301) velvoittaa, että tuen tarpeisiin olevat sosiaalipalvelut pitäisi olla kaikkien niitä tarvitsevien saatavilla, joille se kuuluu. Seuraavassa kaaviossa (kuva 1) esittelen kyseiset sosiaalipalvelut.

Kuva 1. Sosiaalihuoltolain mukaiset sosiaalipalvelut. (Sosiaalihuoltolaki (30.12.2014/1301))

Seuraavissa luvuissa käyn läpi lapsiperheiden palvelujärjestelmään liittyviä käsitteitä sekä mitä kuuluu lapsiperheiden sosiaalipalveluihin. Myös avaan aikaisempia tutkimuksia, joita aiheeseen liittyviä on tehty.

2.1 Lapsiperheen ja vanhemmuuden määrittelyä

Tilastokeskus (n.d.) määrittelee lapsiperheen perheeksi, johon kuuluu vähintään yksi kotona asuva alle 18-vuotias lapsi. Lapsiperheiden vanhemmilla on aina ensisijainen vastuu sekä lapsen kehityksestä ja hyvinvoinnista että lapsen tukemisesta (Perälä ym., 2013, s. 121). Vanhemmat tekevät kasvatukseen liittyvät päätökset ja kantavat vastuun omasta toiminnastaan (Järvinen ym., 2012, s. 131). Vanhemmuuteen kohdistetaan hyvin paljon odotuksia unohtaen, että vanhemmat kantavat lapsistaan jatkuvasti suurta huolta elämän eri osa-alueilta lapsen kasvaessa ja pienten lasten vanhemmista yli puolet oli huolissaan omasta jaksamisestaan Lasten, nuorten ja perheiden palveluja yhteen sovittavan valtakunnallisen hankkeen (2009–2012) tuomien vastauksien perusteella (Perälä ym., 2013, ss. 122–123).

Tutkimuksessa on myös havaittu, että on yhä enemmän lapsia, jotka voivat aiempaa paremmin ja on myös taas sitten lapsia, jotka voivat entistä huonommin. Entistä huonommin voivien nuorten perheissä haasteena nähdään usein haasteiden kasautuminen eli monihaasteisuus, jolloin ennaltaehkäisevä perhetyö ei enää riitä, vaan tarvitaan erityisiä tukitoimia ja korjaavia palveluja. Vanhempien voimavarat ovat vähentyneet niissä perheissä missä haasteet kasaantuvat, eivätkä he kykene tukemaan lapsia riittävästi sekä lisäksi tähän vielä, että lasten haasteita ei havaita riittävän varhain. (Perälä ym., 2013, ss. 122–124)

Perälä ym. (2013, ss. 121–122) jatkaa, että kuntien tehtävänä on järjestää lapsiperheiden käyttämät palvelut itse, tilanteiden mukaan yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai sitten hankkimalla muilta tuottajilta palvelut ja lapsiperheet ovat huomattava sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttäjäryhmä. Tilanne on kuitenkin ollut jo pitkän ajan se, että perhe- ja kasvatusneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoido ovat kuormittuneet yllä mainituista huonosti voivien perheiden tilanteiden vuoksi, vaikka esimerkiksi juuri perhe- ja kasvatusneuvolan pitäisi olla ennaltaehkäisevää tukea perheille. Kuntien tehtävät ovat nyt 2023 aikana muuttunut hyvinvointialueiden tehtäviksi, jossa ovat samat sosiaali- ja terveysalan palvelut kuin kunnilla oli aikaisemmin omanaan.

2.2 Ehkäisevä ja ennaltaehkäisevä työ

Pylkkänen ja Viitanen (2014, s. 4) määrittelevät ehkäisevän työn koostuvan moniammatillisuudesta, monialaisuudesta ja verkostotyöstä, jonka avulla kansalaisten hyvinvointia pyritään edistämään, ja sen avulla ehkäistään myöhemmin kehittyviä haasteita. Heinonen ym., (2012, s. 5) jatkavat samalla linjalla ja täydentävät ehkäisevän työn käsitteen määrittelyä varhaiseksi toiminnaksi, yleisen hyvinvoinnin edesauttamiseksi, erilaisiksi ohjauksen ja neuvonnan keinoiksi ja lapsen edun havittelua ja toteutumista ja päämääränä aina lapsen ja nuoren etu ja sitä kautta yleisesti perheiden hyväksi tehtävää tavoitteellista työskentelyä.

Heinonen ym. (2012, s. 5) jatkavat täydentäen, että ehkäisevän työn tarkoitus on lähtökohtaisesti tarkoitettu niin, ettei raskaita korjaavia palveluita (esimerkiksi sijoituksia kodin ulkopuolelle) tarvittaisiin, ja että lapset ja nuoret saisivat kasvaa tasavertaisessa yhteiskunnassa, jossa kaikki olisivat yksilöinä samalla viivalla. Heinonen ym. (2012, s. 5) jatkaa samalla ajatuksella, että hyviksi tavoiksi on todettu ennaltaehkäisevän toiminnan

kannalta esimerkiksi perusarjessa tapahtuvan hyvinvoinnin jalostaminen ja vaaliminen sekä jo pelkästään keskittymällä peruspalveluiden viemiseen käytännön tasolle lapsiperheiden kanssa.

Lapsiasiavaltuutetun lausunnossa jo vuonna 2014 kannatettiin suuntausta, jolla painopistettä siirrettäisiin ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin sekä että perheille tarjottaisiin matalan kynnyksen tukimuotoja ilman, että se edellyttäisi lastensuojeluasiakkuutta.

(Lapsiasiavaltuutettu, 2014) Myös lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) 2020–2023 tavoitteet ovat nimenomaan lapsiperheiden ennaltaehkäisevä tukeminen ja hyvinvoinnin lisääminen, lapsien ja nuorten tasavertaistaminen sekä varhaisen tuen ja korjaavien peruspalveluiden laadukas taso, niin että ne auttaisivat perhettä oikealla hetkellä ja ne palvelut olisivat myös perheiden saatavilla. (Terveys- ja hyvinvoinnin laitos, n.d.-f)

Paavolan ym. (2010) artikkelissa oli Lastensuojelun keskusliiton ja sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentian ammattilaisille tekemästä ehkäisevään lastensuojeluun liittyvästä kyselystä (kesäkuussa 2010) kävi ilmi, että ehkäisevään lastensuojeluun tulisi panostaa aikaisempaa enemmän ja nimenomaan perus- ja erityispalveluja tulisi kehittää, jotta perheille kyettäisiin tarjoamaan apua ja tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Erityisesti kotiin annettavaa tukea pidettiin tärkeänä, ja matalan kynnyksen palvelut korostuivat perheille tarjottavaksi.

Ennaltaehkäisevien toimenpiteiden sekä palvelujen toteuttamista ja toteutumista edellyttää myös muun muassa sosiaalihuoltolaki 1310/2014 ja lastensuojelulaki 417/2007.

Lastensuojelulaki (417/2007) velvoittaa, että ne, jotka työskentelevät perheiden kanssa, niin heidän velvollisuutensa on tukea lasten ja nuorten huoltajia kasvatustyössä ja tehtävissä sekä varhaisessa vaiheessa tarjota perheelle sopivaa apua. Perheisiin ennaltaehkäisevän ja oikea-aikaisen työn merkityksellisyydestä ja palvelutarpeisiin vastaamisen ja niiden tuomista hyvistä vaikutuksista puhutaan paljon ja sen tuoma suuri vaikutus ja merkitys hyvinvoinnille tunnustetaan, mutta on myös pidettävä mielessä samanaikaisesti, että hyvinvoinnin edistäminen ei poista jo olemassa olevaa pahoinvointia ja se ei myöskään ratkaise rakenteisiin piiloutuneita haasteita. (Pylkkänen ym., 2014, s. 4)

Terveys- ja hyvinvoinnin laitos (n.d.-a) määrittää, että hyvinvointialueen tehtäviin kuuluu järjestää ilman varsinaista lastensuojelun asiakkuutta olevaa lastensuojelua, jonka tarkoitus

on olla ehkäisevää lapsille ja nuorille ja heidän perheillensä hyvinvoinnin kasvattamisen näkökulmasta. Hyvinvointialueen lisäksi myös kunnan velvollisuudeksi kuuluu järjestää ehkäisevää lastensuojelua kuten esimerkiksi antaa lapsille ja nuorille tarvittavat ennaltaehkäisevät tukimuodot esimerkiksi kouluissa erilaiset oppimisen tukimuodot ja esimerkiksi nuorisotyössä tapahtuva nuorten pariin jalkautuva nuorisotyö ja erilaiset kerhot, kun taas sitten hyvinvointialue vastaa enemmänkin terveyspalveluista kuten neuvolapalveluista ja ehkäisevästä lastensuojelusta sekä lapsen ollessa lastensuojelun asiakkuudessa, niin lapselle kuuluu alle 18-vuotiaana tietyt tukimuodot ja 18 vuotta täyttävälle halutessaan jälkihuollon tuki.

Kuitenkin opinnäytetyöni voittoa tavoittelemattoman organisaation oman sisäisen perehdytysmateriaalin mukaan, lapsiperheet ovat vahvasti kokeneet, että nykyinen lapsiperheiden sosiaalipalvelu järjestelmänä ei toimi kaikkien perheiden kanssa ja perheet ovat kokeneet tippuneensa niin sanotusti oman onnensa nojaan, johon sitten Rinnallakulkija-palvelu on perustettu: toimimaan perheiden tukena ja apuna, jotta he pääsevät kuntien järjestämiin lapsiperheiden sosiaalipalveluihin. Sosiaali- ja terveysministeriö (n.d.-a) määrittelevät, että kunnan ja hyvinvointialueen tehtäviä täydentävät entisestään yksityinen sosiaalihuolto eli erilaiset yritykset ja järjestöt ja esimerkiksi voittoa tavoittelemattomat erilaiset organisaatiot. Tämä tarkoittaa käytännössä kuitenkin sitä, että kaikki tahot toimivat yhteistyössä tehden perheiden tilanteiden mukaan verkostoitumista ja yhteistyötä. Sosiaali- ja terveysministeriö (n.d.-b) tarkentavat kokonaisuutta, että hyvinvointialueella oleskelevalla on oikeus saada kiireettömässä tapauksessa riittävät sosiaalihuollon palvelut siltä hyvinvointialueelta, jonka alueella henkilöllä on kotikunta.

Matalan kynnyksen palvelut ja vertaistuki lasten, nuorten ja perheiden siirtymävaiheissa on Paavolan ym., (2010, s. 3) mukaan osoittautunut tehokkaimmiksi keinoiksi tukea nuoria, lapsia ja perheitä, mutta samaan aikaan on osoittautunut niiden palveluiden puuttuminen varsinkin pienistä kunnista Heinonen ym., (2012, ss. 4–5) täsmentävät jatkaessaan, että lapsiperheiden palveluista monissa kunnissa on jouduttu leikkaamaan perheille suunnatuista palveluista: kouluterveydenhuollosta, päivähoidon resursseista, perheiden palveluista, kuten perusterveydenhuollosta, kotipalvelusta ja tämä säästäminen lisää yhteydenottoja lastensuojeluun osittain sen vuoksi, että perheiden haasteet pääsevät kehittymään pitkälle tai palveluja on tarjolla vain lastensuojeluasiakkuuden kautta.

2.3 Lapsiperheiden sosiaalipalvelut

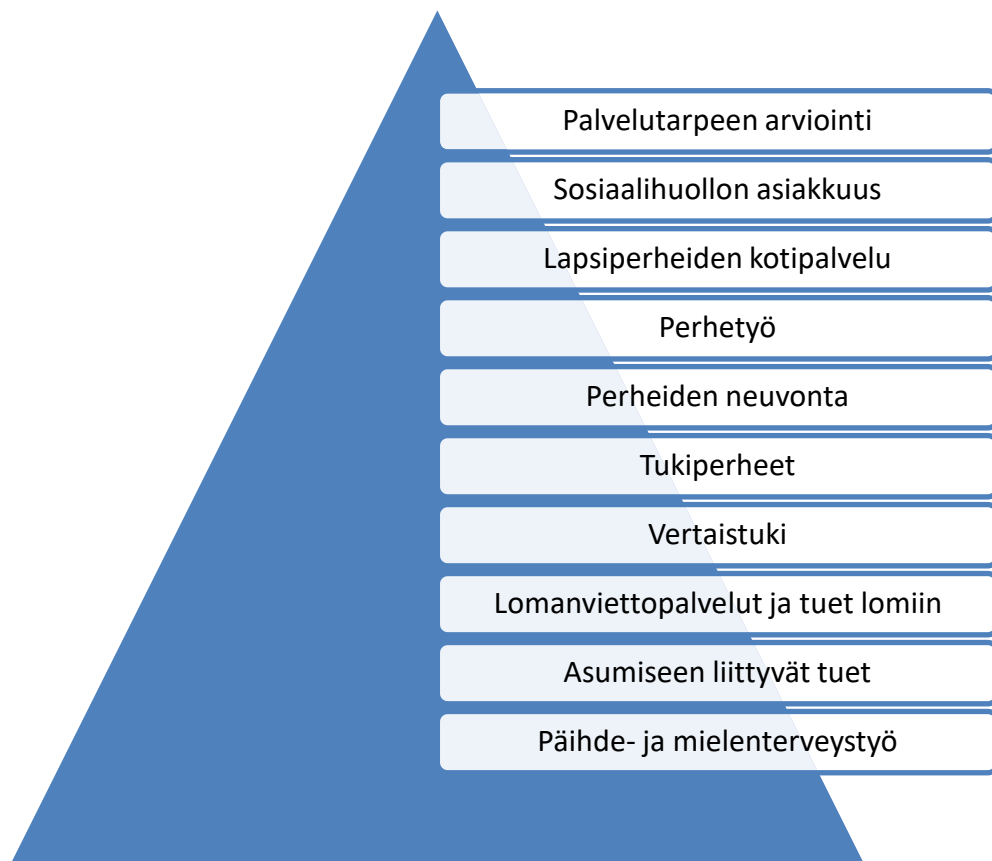
Lainsäädäntö muodostaa tärkeän kehyksen sosiaalipalveluille (Toikko 2012, s. 10). Kuntien ja valtion lakisääteiset tehtävät ovat suomalaisen sosiaalipalvelujärjestelmän perusta (Järvinen ym., 2012, s. 59).

Sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301) tarkoituksena on

- parantaa asiakkaiden yhdenvertaisuutta sekä edistää hyvinvointia ja osallisuutta vahvistaen oikea-aikaisia, laadukkaita ja riittäviä peruspalveluja ja muita hyvinvointia edistäviä toimia vähentäen näin korjaavien toimenpiteiden tarvetta
- palvelut on lähtökohtaisesti toteutettava siten, että oma-aloitteinen hakeutuminen niihin riittävän varhaisessa vaiheessa on mahdollista
- perhepalveluissa painopisteen muutos tarkoittaa ennaltaehkäisevien matalan kynnyksen palvelujen vahvistamista ja yli sektorirajojen toteutuvia palveluja ja tukitoimia
- perheiden yhdenvertaisten mahdollisuuksien perustana on saatavilla olevat julkiset peruspalvelut ja tarpeiden mukaiset kohdennetut palvelut. Asiakkaalle palvelujen matala kynnyks liittyy sekä tuen hakemiseen että vastaanottamiseen
- lain mukaista kotipalvelua, perhetyötä, vertaisryhmätoimintaa sekä tukihenkilöitä ja -perheitä on saatavissa ilman lastensuojelun asiakkuutta
- tavoitteena on pyrkiä turvaamaan perheiden oikea-aikainen tuki ja madaltaa tuen hakemisen kynnystä.

Matalan kynnyksen palvelujen pyrkimyksenä on parantaa palvelujen saatavuutta ja asiakaslähtöisyyttä turvaamalla helppo ensikosketus palvelujärjestelmän kanssa, ja vain kynnyksen ylittäjien ja sen taakse jäävien pystyvän kertomaan kynnyksen todellisesta mataluudesta. Näin ollen kynnyksen mataluus on suhteellinen käsite, joka yhtäältä todentuu palvelujärjestelmän vaatimuksina, rakenteina ja käytäntöinä, ja toisaalta yksilön kokemuksena, joten kynnyksen korkeuden kokeminen on täysin subjektiivinen kokemus. (Törmä, 2009, ss. 164–165) Seuraavassa kaaviossa (kuva 2) esittelen Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan lasten ja perheiden sosiaalipalvelut.

Kuva 2. Lasten ja perheiden sosiaalipalvelut. (THL, n.d.-b)

Kekkonen ym., (2016, s. 43) jatkavat lapsiperheiden sosiaalipalveluista, että esimerkiksi toimintakäytäntöjä kriittisesti tarkastelemalla ja muuttamalla perheiden kanssa ja menemällä perheen yksilöllisten tarpeiden mukaisesti voitaisiin vähentää vanhempien passiivisuutta ja ulkopuolisuuden kokemusta tavoitteena kohdata jokainen perhe yksilöllisesti.

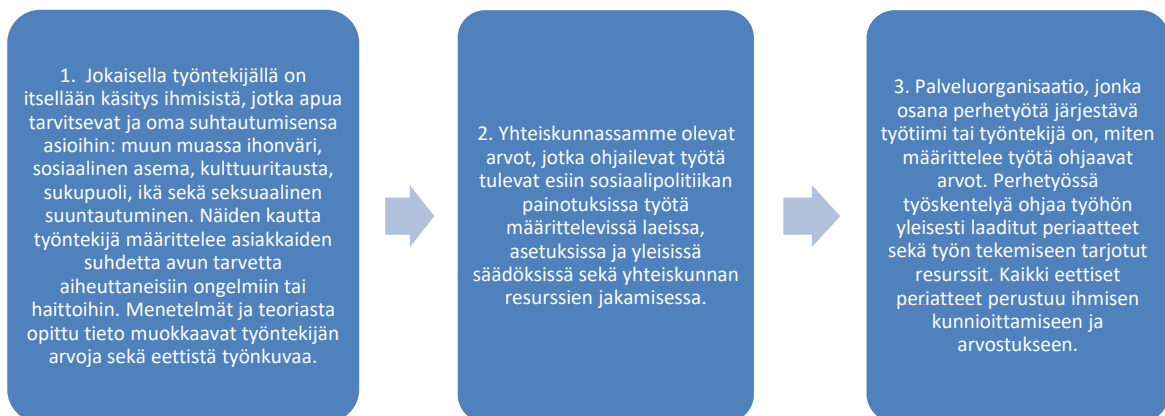
Olen valinnut seuraavaksi tarkemman tarkastelun kohteeksi lapsiperheiden sosiaalipalveluista perhetyön, perhetyöhön kuuluvat lapsiperheiden kotipalvelun ja lastensuojelun ja nämä siksi, koska nämä ovat niitä tahoja lapsiperheiden palvelujärjestelmässä, jonka kanssa opinnäytetyöni palvelussa työskentelevät rinnallakulkijat tekevät tiivistä yhteistyötä yhdessä perheiden kanssa.

2.3.1 Perhetyö

Järvinen ym. (2012, 12–21) määrittää perhetyön keskeisiksi toiminta-ajatuksiksi varhaisen tuen ja ennaltaehkäisyä, joka tarkoittaa käytännössä pieniin asioihin vaikuttamista, selviytymisen kokemusten luomista ja arjessa jaksamista. Perälä, Halme ja Kanste (2013, s. 128) jatkavat perhetyön määrittelyä, että perhetyön ajatus on perheiden osallistaminen, joka tarkoittaa, että jokainen lapsiperhe palveluissa ja palveluita mietittäessä kohdattaisiin, heitä tuettaisiin ja heidän näkemyksensä otettaisiin huomioon jokaisessa prosessissa.

Terveystieteiden tutkimuskeskus (n.d.-d) määrittelee perhetyön sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301) mukaiseksi sosiaalipalveluksi, jossa tarkoitus on erilaisilla tuenmuodoilla edistää nuoren kasvua ja kehitystä, joilla on erityisen tuen tarve. Perhetyö ei vaadi lastensuojelun asiakkuutta, ja perhetyö on sosiaaliohjausta, joka tukee vanhemmuutta, ohjaa lasten hoidossa ja kasvatuksessa, ohjaa kodin arjen ja arkirutiinien hallintaan, vahvistaa perheen toimintakykyä, tukee perheen vuorovaikutustaitoja sekä tukee perheen sosiaalisen verkoston laajentamista.

Kuva 3. Perhetyötä ohjaavat kolme periaatetta. (Rönkkö ja Rytönen (2010, s. 48–49)

Järvinen ym. (2012, s. 14–15) jatkaa Rönkön ja Rytönen ajatusta, että lait potilaan ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä alojen eettiset ohjeet antavat yleisiä ohjeita ja suuntia perhetyöhön, mutta muistuttaen kuitenkin, että jokainen perhe tulee kohdata yksilöllisesti perheen tarpeiden mukaisesti.

2.3.2 Lapsiperheiden kotipalvelu

Sosiaalihuoltolaissa (30.12.2014/1301, 18 a §) on kirjattu kohta lapsiperheiden kotipalvelusta, että se on sosiaalipalvelua, joka auttaa ja tukee perhettä arjen keskellä selviytymisessä sekä vanhemmuutta tukevissa eteen tulleissa haasteissa voimavarakeskeisesti eli niin, että perhe on siinä aina itse mukana omien voimavarojen mukaisesti. Perhettä tuetaan tarpeen mukaan esimerkiksi kodinhoidollisissa asioissa tai auttamalla ja vahvistamalla arjen muissa asioissa. Kotipalvelua voidaan jokaisen perheen yksilöllisen tarpeen mukaisesti räätälöidä ja sitä voidaan tukimuotona antaa myös jonkin muun palvelun kanssa. Kotipalvelun tarkoituksena on vahvistaa tuen saantia lasten ja lapsiperheiden pulmiin ja haasteisiin varhaisessa vaiheessa. Kotipalvelua voidaan järjestää tilapäisenä, jatkuvana, epäsäännöllisenä, säännöllisenä annettuna palveluna, jokaisen perheen yksilöllisen tarpeen mukaan katsottuna. Lapsiperheiden kotipalvelu on suunniteltu tehokkaaksi ja toimivaksi ennaltaehkäiseväksi auttamiskeinoksi perheille, joissa arkeen tarvitaan pieniä korjausliikkeitä. Perheiden kanssa työskentelevien on tuettava vanhempia kasvatustyössä ja tarjottava heille perheen tarpeiden mukaista apua tarpeeksi varhaisessa vaiheessa, ennaltaehkäisevästi. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, n.d.-c)

Jos perheeseen tulee sairaus tai jokin vamma tai eteen tulee erityinen elämäntilanne tai kriisi oikeuttaa se perheet saamaan kotipalvelua, jotta se turvaa yleistä huolenpitoa voimavarojen ollessa vähäiset lapsiperheessä (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, n.d.-c). Kotipalvelun määräytyminen on parhaimmillaan juuri matalan kynnyksen palvelua, jota perheen on helppo ottaa vastaan ja jokainen hakemus pitäisi yksilöllisesti käydä läpi. Etelä-Suomen hallintovirasto oli tehnyt 86 kuntaan selvityksen, miten kuntien kohdalla toimitaan näissä hakemuksissa, niin 51 kunnan piti antaa lisäselvitys epäkohtien korjaamiseksi, ja samassa selvityksessä kävi lopuksi ilmi, että palvelun tarjontaa oli vähennetty siihen oikeutetuilta asiakkailta. (Järvinen ym., 2012, s. 74)

2.3.3 Lastensuojelu

Aina ei kuitenkaan matalan kynnyksen tuki ja varhainen ennaltaehkäisevä tuki riitä vaan perhe tarvitsee syystä tai toisesta lastensuojelua tukitoimeksi, niin voidaan perheelle tarjota tukea lastensuojelun kautta, mutta ehkäisevää lastensuojelua eli lastensuojelun toiminnasta 80 prosenttia tapahtuu avohuollon kautta auttamisena, jolla tarkoitetaan lapsen ja perheen

tukemista kotona. (Heinonen ym., 2012, s. 5), jonka tyyppistä perhetyötä myös rinnallakulkijat tekevät omassa positiossaan, mutta ilman lastensuojeluasiakkuutta.

Lastensuojelulain (417/2007) ensimmäisen luvun 4§:n mukaan lastensuojelun on edistettävä lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia. Vanhempia, huoltajia ja muita lapsen kasvatuksesta vastaavia henkilöitä on lastensuojelun määrä tukea ja ehkäistä samalla perheen erilaisia haasteita ja ennaltaehkäisevästi puuttumaan niihin haasteisiin. Lapsen etu on lain mukaan otettava aina huomioon, kun arvioidaan tarvetta lastensuojelulle. Kuten jo johdannossa asiaa toin esille, niin käytännön työssä ollaan kuitenkin tällä tilanteessa, jossa työntekijöiden työaika jää liian vähän suunnitelmalliseen avohuollon työskentelyyn, koska aikaa ja resursseja menee kriisityöhön. (Pitkänen, 2011, ss. 49–50)

Lastensuojelun toiminnasta 20 prosenttia keskittyy muuhun kuin avohuollossa tapahtuvaan auttamiseen (Heinonen ym., 2012, s. 5), johon kuuluu tehostettu perhetyö. Tehostettu perhetyö on lastensuojelun määräaikainen tukitoimi, josta säädetään lastensuojelulaissa (L417/2007 7). Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden palvelukuvauksessa (2016) määritellään, että tehostettua perhetyötä tarjotaan niille perheille, joissa on huoli perheenjäsenten turvallisuudesta, ja tämä huoli on pitkäaikainen ja tavoite on saada perheen tilanne rauhoitettua, ettei laitossijoitusta tarvittaisiin. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (n.d.-e) määrittävät tehostetun perhetyön tavoitteiksi seuraavat asiat:

- lapsen kasvun ja kehityksen tukeminen, vanhemmuuden tukeminen tai perheen arjenhallinnan lisääminen
- perheen vuorovaikutuksen kehittäminen
- ohjausta, neuvontaa, tukea, yhdessä tekemistä ja arjen kasvatustyön vahvistamista
- perhetyö toteutetaan yleensä perheen kotona tai muussa perheen toimintaympäristössä
- intensiivistä ja tiivistä tukea, hyvin usein kriisitilanteeseen liittyvää tukea
- esimerkiksi huostaanoton tarpeen ehkäisemiseksi oleva tukimuoto, eli tuki on erittäin intensiivistä suhteellisen lyhyen aikaa.

2.4 Aiemmat tutkimukset

Opinnäytetyön tilaaja oli tilannut Owal Group Oy:ltä ulkoisen arvioinnin koskien Rinnallakulkija-toimintamallin vaikuttavuutta elokuussa 2019 ja arviointimateriaali ei ole julkinen dokumentti vaan organisaation sisäinen dokumentti. Arviointi perustuu palvelujärjestelmän edustajien haastatteluihin, rinnallakulkijoiden sekä voittoa tavoittelemattoman organisaation edustajien haastatteluihin (n=18) sekä Rinnallakulkija -toimintamalliin sisään rakennettuihin mittareihin. Palvelujärjestelmän edustajien haastatteluissa tuli muun muassa esille, että samantyyppinen luottamus työntekijän ja perheen välillä, joka vaikuttaa nousevan rinnallakulkijan ja perheen välillä, niin peruspalveluissa voisi nousta myös, jos tapaamistiheys olisi yhtä tiivis kuin rinnallakulkijalla ja perheellä. Haastatteluissa tuli muun muassa esille, että rinnallakulkijan ollessa tiiviisti perheen kanssa yhteistyössä ja perheen ehdoilla työskennellessään, edistää tämä luottamuksen syntymistä. Owal Group Oy:n toteuttaman tutkimuksen (2019) mukaan perheiden (n=18) hyvinvointi kasvoi 18 % Rinnallakulkija-palvelun avulla Varkauden alueella 2017–2018.

Talvitie (2020) Pro gradu –tutkielmassaan selvitti tutkimuksessaan, millaisena vanhemmat kokivat sosiaalihuoltolain (30.12.2014/1301) mukaisen perhetyön tuen sekä miten asiakaslähtöisyys toteutui saadussa tuessa. Tutkimus toteutettiin laadullisena tapaustutkimuksena, jonka aineistona toimi kuuden sosiaalihuoltolain mukaista perhetyötä vastaanottaneen vanhemman yksilöhaastattelut. Tutkimustulosten perusteella voitiin todeta, että vanhemmat kokivat ennaltaehkäisevän perhetyön tuen hyödylliseksi, kun se onnistui kohtaamaan perheen tarpeet ja parhaimmillaan se jopa oli koettu voimaannuttavana kokemuksena. Vanhemmat toivoivat vielä enemmän käytännöllisempää tukea, vertaistuen mahdollisuutta sekä lasten vahvempaa tukemista ennalta ehkäisevässä työssä käytettävän.

Alanen (2015, s. 21) haastatteli laadullisella menetelmällä tutkimustaan varten eräästä Helsingin kaupungin lastensuojelun arviointitiimistä neljää sosiaalityöntekijää, kahta sosiaaliohjaajaa sekä johtavaa sosiaalityöntekijää, joista seitsemästä sosiaalityöntekijästä neljää pisimpään työtä tehnyttä halusi osallistumaan haastatteluun sosiaalityöntekijöiden näkemyksen edustajana ja haastattelut tehtiin kesä- ja heinäkuun 2014 aikana. Tutkimuksessa nousi vahvasti haastateltavista esille se huoli, että peruspalvelut sekä ennaltaehkäisevä työ koettiin riittämättömänä. Haastateltavat kokivat, että

ennaltaehkäisevällä työllä, kuten esimerkiksi kotipalvelun muodossa asiakkaita pystytettäisiin tukemaan vahvemmin ja ennaltaehkäisevämmiin. Haastatteluissa nousi esiin se, että moneen palveluun on pitkä jonotusajat tai tarvitaan tietyn tahon lähete. Mutta myös toisenlainen ilmiö löytyy uusituvista asiakkuuksista suhteessa peruspalveluiden toimimattomuuteen.

Haastateltavat tuovat esiin myös näitä tapauksia, joissa lastensuojelu toimii niin sanotusti ”sekalaisena asiakkaiden sijoituspaikkana”. Paikkana, johon ohjataan kaikki asiakkaat, joille ei peruspalveluista löydy oikea-aikaista ja oikeanlaista apua. Nämä asiakkaat eivät kuitenkaan aina ole lastensuojelun palveluiden tarpeessa. (Alanen, 2015, s. 47–49.)

Alasen (2015, ss. 47–49) tutkimuksessa tuli esille se, että pääkaupunkiseudun sosiaalialan työntekijät olivat saaneet perheet motivoitua ottamaan apua vastaan, mutta riittävää, ja oikea-aikaista tai välitöntä apua ei ole ollut peruspalveluissa tarjolla. He toivat esiin myös monia yhteiskunnallisia ja byrokraattisia tekijöitä, jotka osaltaan hankaloittivat asiakkuuksien siirtoa peruspalveluihin. Peruspalveluihin siirtoa hankaloittavina tekijöinä mainittiin muun muassa erilaiset hankalat hakumenettelyt, jonotusajat, puhelinajat, lähetteet ja muut vastaavat tekijät. Näin ollen jotkut perheet jäivät niin sanotusti tyhjän päälle, jos huolet eivät olleet riittäviä asiakkuuden jatkumiseen avohuollossa, eikä peruspalveluihin siirto toiminut oikea-aikaisesti. (Alanen, 2015, ss. 47–49)

Ranta ja Vesanto (2019) opinnäytetyössään haastattelivat laadullisella tutkimusotteella neljää informanttia yksilöhaastatteluna, jotka he nauhoittivat ja litteroivat. Kaikki neljä haastateltavaa toivat esille sen, kuinka kiitollisia he ovat olleet kyseiseen SIB-palveluun. Haastateltavat olivat kokeneet, että se helpotti perhettä merkittävästi ja yksi haastateltava kuvaili tuloksissa, kuinka ei edes uskalla ajatella heidän perheensä tilannetta nyt, jos he eivät aikoinaan olisi päätyneet Lapset SIB -palvelun asiakkaaksi. Neljän haastattelun perusteella palvelusta ei noussut negatiivisia ajatuksia ja kehitysehdotukset olivat enemmän siihen suuntaan, miten palvelua voisi olla tarjolla laajemmin mahdollisimman monelle perheelle.

3 Opinnäytetyön toteutus

Tässä tutkimuksessa selvitettiin laadullisella tutkimusmenetelmällä teemahaastattelumenetelmää käyttäen mitkä tekijät määrittävät Rinnallakulkija -palvelun kestoa, ja mitkä ovat ne esteet, haasteet, onnistumiset ja kehittämiskohteet, jotka määrittävät, että perheille löytyy oikeanlainen tuen kokonaisuus ja perhettä saadaan autettua

oikea-aikaisesti, koska voittoa tavoittelemattoman oman ei-julkisen dokumentin mukaan, perheiden haasteet ovat näyttäytyneet käytännön työssä, että perheiden asiakkuudet kestävät liian kauan.

3.1 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tilaaja halusi selvityksen siitä, mitkä tekijät vaikuttavat työntekijöiden mielestä siihen, että Rinnallakulkija-palvelussa olevien perheiden kiinnittyminen sosiaalihoitolain (30.12.2014/1301) mukaisiin lapsiperheiden sosiaalipalveluihin eli peruspalveluihin on hidasta ja työlästä ja heille on usein vaikea löytää lapsiperhepalveluista sellaista palvelua, joka heitä palvelisi yksilöllisesti perheenä.

Tutkimuskysymykset:

1. Millaisena rinnallakulkijat kokevat Rinnallakulkija-palvelun?
2. Miksi asiakkuudet venyvät pitkiksi Rinnallakulkija-palvelussa?
3. Miten Rinnallakulkija-palvelua voisi kehittää niin, että asiakkaat saisi kiinnittymään muihin lapsiperheiden sosiaalipalveluihin nopeammin?

Haastattelin viittä rinnallakulkijana työskentelevää työntekijää, joille esitin kysymyksiä, mitkä he kokivat palvelun esteiksi, haasteiksi, onnistumisiksi ja kehittämiskohteiksi, jotka vaikuttavat perheiden auttamiseen oikea-aikaisesti ja että lapsiperheille löytyisi heille tarkoitetuista sosiaalipalveluista oikeanlaisen tuen kokonaisuudet sosiaalipalveluista ilman pitkittyneitä asiakkuuksia Rinnallakulkija-palvelussa.

3.2 Tutkimusmenetelmät

Tämä opinnäytetyö noudatti kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen periaatteita, jossa päämäärä ei ole tutkimustulosten tilastollinen yleistettävyyden (Tuomi ja Sarajärvi, 2018, s. 98.) Määrällisen mitan sijaan kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus pyrkii mittaamaan tutkittavan ilmiön laatua, ja tavoitteena onkin tutkia kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja pyrkiä löytämään tai paljastamaan olemassa olevia asioita. (Hirsjärvi ym., 2004, ss.

151–155.) Haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisista dokumenteista koottu tieto ovat laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät. (Tuomi ja Sarajärvi, 2018, s. 83.) Puusa ja Juuti (2020, ss. 59–60) määrittävät laadullisen tutkimuksen omaispiirteeksi sen, että se perustuu ihmisten subjektiivisten kokemusten ja näkemysten tarkasteluun, joten on muistettava, että saatu käytännöllinen tieto on erilaista eri tilanteissa. Ei ole tarkoitus yleistää asioita eikä laatia uusia teorioita, vaan kerätä tietystä yhdestä, tässä tapauksessa palvelusta, mahdollisimman paljon tietoa ja jakaa sitten se tieto. Laadullisesta tutkimusta tehdessä on muistettava, että sen tärkein tehtävä on saavuttaa mahdollisimman intensiivinen ja syvämietteinen käsitys tutkittavasta ilmiöstä, joka on laadullisen tutkimuksen kohteena ja esille tullutta aineistoa tulkitaan, mutta sitä ei selitetä. (Puusa, 2020, s. 195)

Koska laadullisessa tutkimuksessa ei pyritä yleistämään tilastollisesti tutkimustuloksia (Tuomi ja Sarajärvi, 2018, s. 98), niin tutkimustulokset koskevat ainoastaan tähän tutkimukseen osallistuneita henkilöitä ja heidän tuottamiaan ajatuksia ja mielipiteitä. Kvalitatiivinen tutkimus on kokonaisuus aineiston keruusta ja analysoinnista, jossa analysoinnilla on suurempi rooli. Tutkimusraporttia kirjoittaessa on tärkeää pohtia mitä kirjoittaa, jotta se on luotettava.

Tuomi ja Sarajärvi (2009, ss. 68–71) kirjoittavat siitä, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa kysymysten ja vastausten väärinymmärtäminen on mahdollista, koska on olemassa sekä objektiivinen että subjektiivinen minä, ja niiden kautta miten ymmärrykset kohtaavat, niin vaikuttavat paljon saatuihin tutkimustuloksiin. Vuorovaikutustilanteessa vaikuttaa myös paljon esimerkiksi haastateltavan itsetietoisuus, joten siksi kvalitatiivisessa tutkimuksessa olisi hyvä käyttää useampia tutkimusmenetelmiä, jos on mahdollisuus, mutta nyt tässä opinnäytetyössä tutkimusmenetelmiä on kuitenkin vain yksi.

3.2.1 Aineistonhankintamenetelmä

Käytän opinnäytetyössäni teemahaastattelua aineistonhankintamenetelmänä, koska se etenee väljästi kohdentuen tiettyihin ennalta suunniteltuihin teemoihin, jotka pohjautuvat pääosin tutkimuskysymyksiini. Teemahaastattelussa on tarkoitus antaa tilaa haastateltavien tulkintoille ja heidän antamilleen merkityksille kuitenkin pysyen asetetuissa ennalta mietityissä teemoissa joustavasti ja samalla kuunnellen haastateltavia ja esiin tulleita merkityksiä ja antaen samalla vapaalle puheelle tilaa (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka, 2006b). Valitsin teemahaastattelun aineistonkeruumenetelmäksi omassa opinnäytetyössäni,

jossa edetään ylä- ja alateemojen mukaisesti. Haastateltavia oli viisi Rinnallakulkija-palvelun työntekijää, ja haastattelun etu on sen joustavuudessa, koska haastattelijalla on siten mahdollisuus tilanteessa toistaa esimerkiksi kysymys tai oikaista mahdollisia väärinkäsityksiä. (Tuomi ja Sarajärvi, 2018, ss. 87–90)

Haastattelun avulla saatiin selville kuitenkin vain yksittäisten ihmisten kokemusmaailmasta tietoa ja tuloksia, ja jolloin tulosten yleistämistä on mahdoton tehdä (Hirsjärvi ym., 2004, ss. 194–196). Tuomen ja Sarajärven (2018, ss. 87–90) mukaan vastaamattomuus tai aineiston niukkuus ei ole ongelma, koska laadullisessa tutkimuksessa ei ole tarkoitukseen yleistää asioita, ja että haastattelun ehdottomaksi eduksi voidaan katsoa myös haastattelijan rooli havainnoitsijana, eli mitä sanotaan ja kuinka asia sanotaan. On muistettava kuitenkin, että haastattelun luotettavuutta voi heikentää se, jos haastattelussa annetaan esimerkiksi sosiaalisesti suotavia vastauksia, koska jokainen haastatteluaineisto on asiayhteys- ja tilannesidonnainen, ja haastateltavat saattavat puhua toisin kuin jossain muussa tilanteessa (Hirsjärvi ym., 2004, s. 196).

Tuomi ja Sarajärvi (2018, s. 88) jatkavat vielä teemahaastattelusta, että metodologisesti teemahaastattelussa tärkeintä on korostaa ihmisten tulkintoja asioista ja heidän kertomia merkityksiä asioille sekä miten merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. On pidettävä mielessä, että teemahaastattelu on vuorovaikutustilanne, jossa käydään läpi ennalta suunniteltuja ylä- ja alateemoja, ja siksi jokainen haastattelutilanne ja sen tuomat haastateltavien persoonalliset vivahteet ja asiahaarat ovat täysin mahdollisia ja luonnollisia ja niiden mukana on haastattelijan mentävä. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka, 2006b) Sarajärvi ja Tuomi (2018, ss. 87–88) jatkavat, että teemahaastattelussa edetään tiettyjen keskeisten etukäteen valittujen teemojen mukaisesti, mutta sen ehdottomana etuna voidaan pitää muihin haastattelumenetelmiin verrattuna, että jo haastattelun aikana pystyy tarkentavia kysymyksiä esittämään haastateltaville, kun haastattelurunko on vapaampi.

Tämän tutkimuksen tutkimusaineisto hankittiin haastatteleamalla viittä Rinnallakulkija-palvelussa työskentelevää työntekijää, jotka haastattelut tallennettiin. Haastatteluissa pyrittiin luomaan luottamuksellinen ilmapiiri sekä motivoida haastateltavia osallistumaan haastatteluun kaikenkattavasti ja kokonaisvaltaisesti (Puusa ja Juuti, 2020, s. 103). Lisäksi kysymysten asettelu mietittiin tarkasti, jotta tutkimukseen osallistuvat ryhmäläiset ymmärsivät kysymykset oikein, jotta virhemarginaalia saatiin pienennettyä (Puusa ja Juuti, 2020, s. 103),

mutta kuten Tuomi ja Sarajärvi (2009) aikaisemmin kirjoittivat, väärintulkittamistilanteet ovat laadullisessa tutkimuksessa mahdollisia, mutta tärkeää haastattelujen aikana oli mahdollistaa, että haastateltavien aito mielipide ja kokemus tulivat esille. Haastattelutilanne muistutti keskustelua, jota ohjasi tiettyihin teemojen liittyvät kysymykset. Haastattelussa oli myös riittävästi liikkumavaraa tilanneratkaisuille, koska liikkumavara sallii haastattelun joustavuuden. Haastattelija pystyy näin toimimaan aktiivisena toimijana. (Hirsjärvi ja Hurme, 2008. ss. 102–103)

Teemahaastattelurunkoa tehdessä ei ole tarkoitus tehdä yksityiskohtaisia kysymyksiä vaan teema-alueita, jotka toimivat haastattelutilanteessa haastattelijan muistilistana ja kiintopisteenä, jotka fokusoivat keskustelua ja sen etenemistä ja teema-alueiden tulee olla väljiä, jotta ilmiöstä saadaan kaikki mahdollisimman hyvin paljastettua (Hirsjärvi ja Hurme, 1988, ss. 41–42).

Tutkimukseni haastattelut etenivät tutkimuskysymyksiini pohjautuvan haastattelurungon mukaan, jossa haastattelurunko perustui ylä- ja alateemoihin, mutta siitä saatettiin poiketa tilanteiden mukaan tai kysymysten järjestystä muuttaa keskustelun edetessä esille tulevien asioiden mukaisesti. Työntekijöitä pyydettiin varaamaan haastattelulle aikaa yksi tunti. Haastattelutilanteissa esitin haastateltaville lisäkysymyksiä halutessani syventyä tiettyihin osa-alueisiin paremmin ottaen huomioon haastateltavan edellytykset, tietonsa ja kiinnostuksensa (Hirsjärvi ja Hurme, 2008. s. 109).

3.2.2 Aineiston analyysi

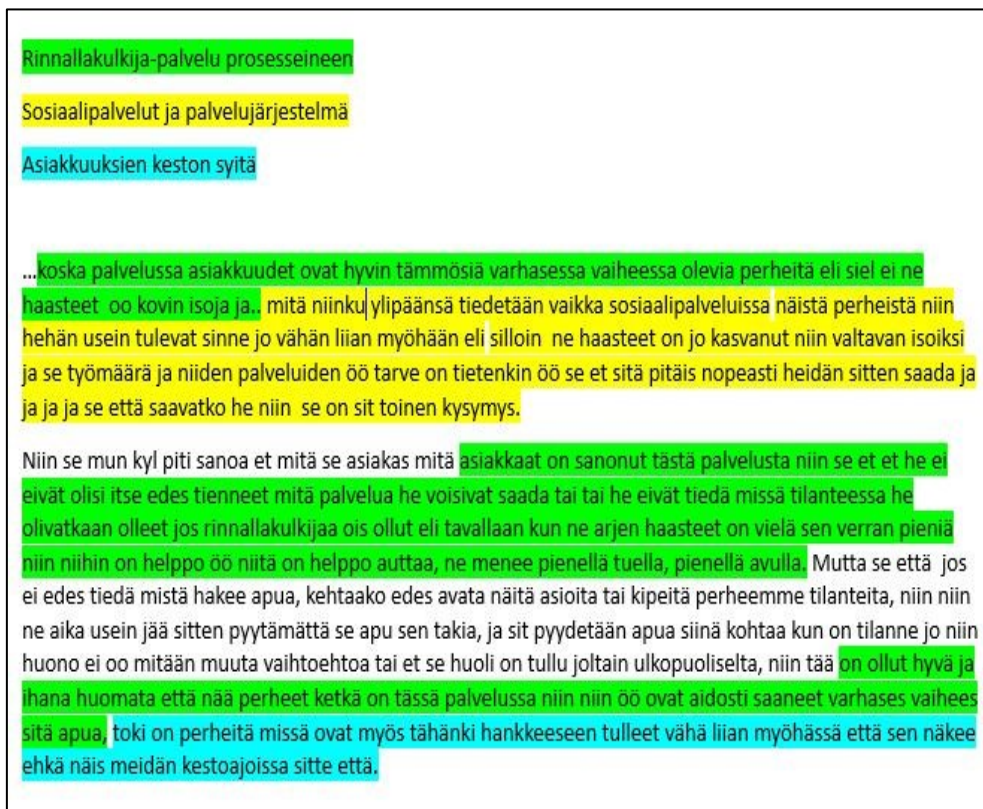
Teams-ohjelman kautta käytävät haastattelut tallennettiin äänitteiksi, jotta ne oli mahdollista litteroida jälkikäteen. Haastattelutilanteet tein kotoa käsin ja tilanteessa oli aina vain kuuntelemassa minä ja haastateltava. Haastatteluiden äänittämisen jälkeen litteroin ne eli kuuntelin jokaisen äänitteen moneen otteeseen ja kirjoitin vastaukset Wordille, joita vastauksia on käytetty tässä opinnäytetyössä. Litteroitu aineisto analysoitiin teemoittamalla esiin tulleet asiat omien teemojen alle, jotta aineistosta oli mahdollista hahmottaa keskeiset aihepiirit (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka, 2006b). Teemoittelulla pyritään käymään mahdollisimman tarkasti läpi tutkittavan ilmiön aihealue ja teemahaastatteluun kuuluu myös mahdollinen uusintahaastattelun mahdollisuus perustuen siihen, jos aineistosta tulee esiin uusia kysymyksiä haastateltavien vastauksien perusteella (Kananen, 2008, s. 77).

Kananen (2008, s. 91) kiteyttää teemoittelun yhdeksi analyysimuodoksi, jossa pelkistetään saadusta aineistosta esiin tulleita asioita ja siitä muodostuu ”kokoelma sitaatteja” ilman minkäänlaista niistä tehtyjä tulkintoja tai johtopäätöksiä.

Tutkimuksessani käytin ”koodausta” teemoittelun tukena ja apuna eli jakamiini omiin teemoihin, jotka liittyivät tutkimuskysymyksiini, tein kaikille teemoille omat koodit, jolla jaottelin haastateltavien saman teemaiset vastaukset litteroidusta aineistosta (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka, 2006a). Kananen (2008, s. 89) määrittää koodauksen systeemiksi, jossa aineisto tiivistetään ymmärrettävään muotoon yksinkertaistetuilla ”kartoilla”. Näin sitten löydetään aineistosta yhtäläisyydet ja eroavaisuudet, joka selkeyttävät kerättyä aineistoa. (Eskola ja Suoranta 1998, s. 140.) Kananen (2008, ss. 89–91) täsmentää koodauksesta, että koodaamisessa voi käyttää merkkejä, sanoja tai värejä, joista käytin värejä omassa aineistossani, ja että koodauksella ei saa vähentää aineiston tiedon laadullista sisältöä, ja että koodaus ei ole analyysi vaan välivaihe, joka mahdollistaa koodauksen jälkeisessä analyysissä löytämään aineistosta koodauskehikon avulla rakenteita, säännönmukaisuuksia, teemoja ja malleja.

Seuraavassa kuvassa esittelen aineistostani esimerkin käyttämästäni värikoodauksesta.

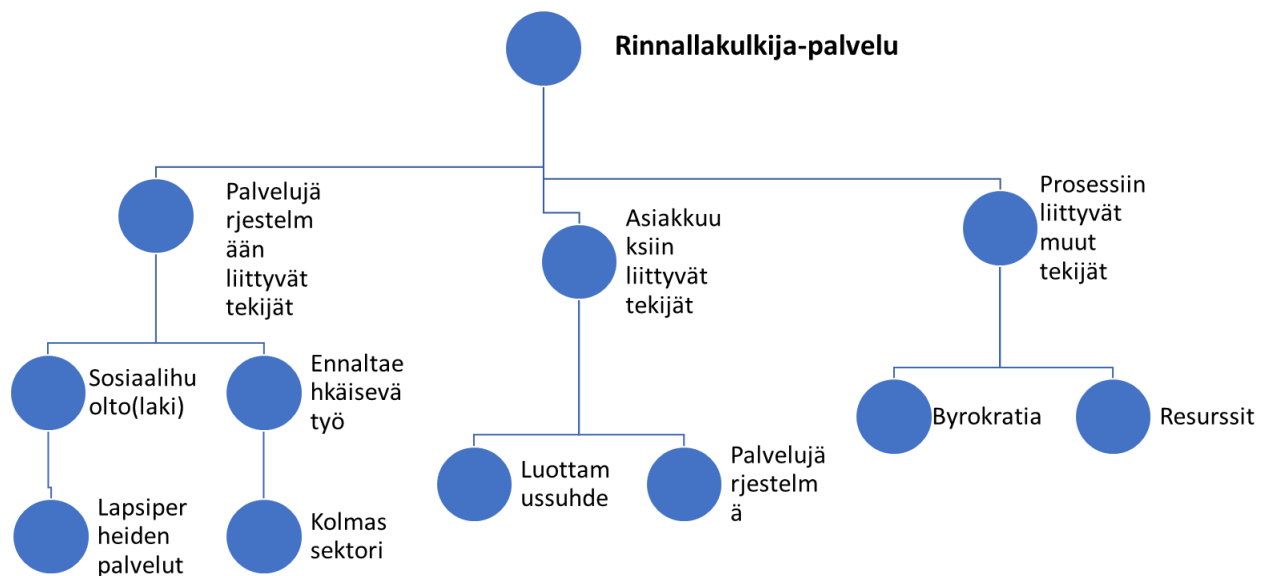
Kuva 4. Esimerkki litteroidun aineiston koodauksesta värikoodien avulla.

Varsinainen aineiston analyysi tapahtui jakamalla teema-alueet pääkäsitteisiin ja alakäsitteisiin eli pää- ja alateemoihin alla olevan kaavion mukaisesti (Hirsjärvi ja Hurme, 1991, s. 41).

Seuraavassa kaaviossa esittelen aineistostani ylä- ja alateemoja.

Kuva 5. *Pää- ja alateemat.* (Hirsjärvi ja Hurme, 1991, s. 41)

Kun vastaukset oli kaikki saatu teema-alueiden käsitteiden avulla rakennetuista haastatteluista, saatu haastatteluaineisto alettiin käsittelemään indikaattoreista eli muuttujista ja nämä indikaattorit jokainen osaltaan kertoi jonkin näkökulman tutkimuskohteesta, joka johti siihen, että ne tuottivat vastauksen asetettuun tutkimusongelmaan (Hirsjärvi ja Hurme, 1991, s. 42).

3.3 Opinnäytetyön eettisyys ja kestävyys

Kun on laadukas tutkimussuunnitelma, raportti on hyvin tehty sekä tutkimussuunnitelma on sopiva, niin niiden mukana automaationa tuleva eettisyys tuo laatua tutkimukselle (Tuomi ja Sarajärvi, 2009, s. 127). Tutkijan vastuulla on aina kunnioittaa ja suojella tutkimuksen yksityisyyden suojaa (Mäkinen, 2006, s. 146). Opinnäytetyön kyselyssä tutkimuksen kohteena on yksityinen voittoa tavoittelematon yhdistys, mutta toiminta-alueella mukana on myös julkinen kunnan palvelujärjestelmä.

Hyvästä tieteellisestä käytännöstä vastaa ensisijaisesti tutkija aina itse. Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023) on laatinut ohjeet tutkimuksen hyvään tieteelliseen käytäntöön, johon kuuluu rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä, tutkimusten tallentaminen ja esittäminen sekä tulosten arviointi sekä tutkimuksessa tulee käyttää eettisesti kestäviä tutkimusmenetelmiä tiedonhankinnassa ja arvioinnissa. Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023) määrittää myös tämän lisäksi, että tutkimustuloksia julkaistessa tulee käyttää avointa ja vastuullista tiedeviestintää sekä että aikaisemmat tutkimukset tulee ottaa huomioon ja raportoida omaa tutkimusta muiden työtä kunnioittaen.

Mäkinen (2006, s. 148) määrittää, että tutkimuksen jälkeen:

- aineisto tulee hävittää tai sille tarvitsee hakea arkistointilupa
- aineistoa ei myöskään saa käyttää muuhun kuin ennalta kerrottuun tarkoitukseen
- ei saa luovuttaa kuin aineiston keräämisen yhteydessä nimetyille henkilöille
- tutkimusta koskee vaitiolovelvollisuus.

4 Tulokset

Toteutin opinnäytetyöni kvalitatiivisella tutkimuksella, teemahaastattelemalla viittä rinnallakulkijaa, jotka työskentelevät Etelä-Suomen alueella kysyen mitkä he kokevat esteiksi, haasteiksi, onnistumisiksi ja kehittämiskohteiksi, jotka vaikuttavat perheiden auttamiseen ja tukemiseen oikea-aikaisesti, ja että lapsiperheille löytyisi heille tarkoitetuista sosiaalipalveluista oikeanlaisen tuen kokonaisuudet sosiaalipalveluista ilman nyt tapahtuvia pitkittyneitä asiakkuuksia Rinnallakulkija-palvelussa.

Haastateltavat toivat kaikki esille, että hankkeen käynnistyessä palvelun työntekijät otettiin hyvinvointialueella työskentelevien sosiaalialan työntekijöiden puolesta kankeasti vastaan ja yhteistyö välillä jopa takkuili. Tietoisuuden lisääntyessä hankkeesta ja sen toimintatavoista ja tavoitteista niin yhteistyö alkoi sujumaan hyvinvointialueen työntekijöiden kanssa ja melkein jokaisessa kunnassa, jossa Rinnallakulkija-palvelua toteutetaan, on myös kunnan puolesta nimetty sosiaaliohjaaja, joka on osittain mukana palvelussa, joka helpottaa yhteistyötä,

tietoisuutta ja informaation eteenpäin menemistä. Haastateltavat korostivat sitä, että kaikkien lähtökohtana ja eteenpäin vievänä päämääränä pitäisi olla perheiden tukeminen.

Yksi haastateltavista kiteyttää Rinnallakulkija-palveluun hakeutumisprosessin näin:

Eli lähettävät tahot on tota niinku peruspalveluissa et meil tulee aika pitkälti tulee varhaiskasvatuksesta, tai sitten perhepalveluista, kouluista, mmmh äitiysneuvolasta, ja jopa siis niinku itseohjautuvasti elikkä meil on myös tämmönen et puskaradio toimii et perheet ovat tiedottaneet ystäväperheitään et hakekaa tälläseen et tää on hyvä juttu et mekin ollaa et tää varmaa auttais teitä. et toistaseks ei oo vielä mitenkään niinku julkisesti saatavilla sitä hakemuspohjaa millä haetaan, se hakemus menee sitten niinku asiakasohjaukseen, jota täs hankkees hoitaa hyvinvointialue...et siel on sosiaaliohjaaja, joka sitten tota, jolle nää niinku hakemukset ohjautuu et mehän ollaan täs palveluntuottajina et täs on useampia toimijoita täs hankkeessa.

4.1 Rinnallakulkija-palvelun edut, hyödyt ja voimavarat työntekijöiden näkökulmasta

Kaikki viisi haastateltavaa toivat esille sen haastattelun monessakin eri vaiheessa, että palvelun etuna, hyötynä ja tavoitteena on oikea-aikainen ennaltaehkäisevä työ perheiden kanssa. Yksi haastateltava toi kuitenkin esille sen, ettei tällä hetkellä voida puhua kaikkien perheiden kanssa ennaltaehkäisevästä työstä ja varhaisesta tuesta.

Kyllä tässä on niinku ettei kyllä kaikkien.. mmh voida aina puhua ihan ennaltaehkäisevästä palveluista kaikkien perheiden kohdalla, että heidän olisi kyllä kuulunut saada toisenlaista palvelua.

Turvallisen luottamussuhteen luominen kiireettömästi tuli myös vahvasti neljältä haastateltavalta. He olivat sitä mieltä, että perheen kanssa pääsee aidosti työskentelemään vasta, kun luottamussuhde on syntynyt ja tähän menee säännöllisillä tapaamisilla keskimäärin puoli vuotta aikaa. Palvelun etuna nähtiin rajallinen asiakasmäärä, ja koska asiakkaita on rajallinen määrä, myös perheitä voidaan useammin ja tiheämmin tavata. Aikaisemmin mainitsemani Owl Groupin (2019) tekemässä kyselyssä palvelujärjestelmän edustajien haastatteluissa tuli muun muassa esille, että samantyyppinen luottamus

työntekijän ja perheen välillä, joka vaikuttaa nousevan rinnallakulkijan ja perheen välillä, niin peruspalveluissa voisi nousta myös, jos tapaamistiheys olisi yhtä tiivis kuin rinnallakulkijalla ja perheellä. Tutkimukseni haastatteluissa tuli muun muassa esille, että rinnallakulkijan ollessa tiiviisti perheen kanssa yhteistyössä ja perheen ehdoilla ja voimavaroilla työskennellessään, niin tämä edistää luottamuksen syntymistä.

Ajan joustavuus koettiin etuna tarkoittaen sitä, että rinnallakulkijalle voi soittaa minä aikana vain tai lähettää viestin, johon työaikana rinnallakulkija vastaa koko työajan aikana, kun taas esimerkiksi sosiaalihuollon peruspalveluissa työskentelevillä on usein puhelinajat tai esimerkiksi takaisinsoittojärjestelmät, joka koettiin hankalaksi ja ei-matalan kynnyksen palveluksi sekä rinnallakulkijoiden mielestä, että heidän saamansa palautteen pohjalta palvelun perheiltä. Asiakasmäärät vaihtelivat kymmenestä kahteenkymmeneen, jossa samalla perheiden yksilölliset tapaamismäärät vaihtelivat perheen tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti.

Kuulluksi tuleminen tuli neljässä haastattelussa esille vahvasti, että rinnallakulkijoilla on kyky kuulla perhettä ja rakentaa yhteistä polkua perheen voimavarojen mukaisesti ja perheen omien tavoitteiden mukaisesti. Rinnallakulkija motivoi perhettä ja auttaa esimerkiksi asioiden sanoittamisessa, mutta lähtökohtana on, että perhe asettaa tavoitteet ja myös he ovat itse oman elämänsä toimijoita.

Jokainen haastateltava oli sitä mieltä, että palvelu on ennaltaehkäisevässä perhetyössä hyvä toimintamalli ja että sen kaltainen toimintamalli olisi hyvä olla myös julkisessa palvelujärjestelmässä. Yhtä mieltä oltiin myös siitä, että kun puhutaan ennaltaehkäisevästä työstä ja varhaisesta tuesta, niin haasteiden ollessa vielä suhteellisen pieniä, niin pystytään pienillä korjauksilla tukemaan perhettä, niin, että perhe pystyy pienellä tuella ”korjaamaan” eteen tulleita haasteita.

Palvelujen tavoite on heti tehdä itsestään niinku tarpeeton ja voimaannuttaa ja osallistaa niitä vanhempia ja tota tota tota itse en koe, että omat asiakkaani eivät ole tässä niinku palvelussa... heidän asiakkuudet eivät veny pitkiksi.

Mutta vahvana lisänä tähän tuli kaikilta työntekijöiltä, että asioiden korjaaminen vaatii aikaa ja perheitä ei voida eikä haluta poistaa asiakkuuksista, ennen kuin on varmaa, että perheen

voimavarat ovat niin hyvät, että he pystyvät kantamaan itse itsensä. Perheet ovat kuitenkin hankkeessa mukana 2031 saakka, joten jonkinlaisen tuen piirissä he ovat siihen saakka, vaikka eivät tiivistä perhetyötä saisivat rinnallakulkijalta.

4.2 Rinnallakulkija-palvelun esteet ja kehittämiskohteet

Neljän haastateltavan kanssa ei tullut kehittämiskohdetta esille itse Rinnallakulkija-palvelusta, mutta yksi haastateltava toi esille, että pitäisi kehittää maahanmuuttajien kanssa tehtävää työntekijöiden osaamista, vaikka käytännön työ opettaakin paljon. Kaikki esille tulleet esteet ja kehittämiskohteet tulivat esille palvelujärjestelmän (peruspalveluiden) eri osaluueiden toimimattomuudesta.

Rinnallakulkija-palveluun hakiessa perheen pitää olla motivoituneita ja halukkaita muutokseen ja sitoutua hankkeen mukana tuomaan kyselyihin sitoutumiseen.

Perheen pitää olla motivoitunut joo ja et sit et halua tätä, ku meil on semmosia erilaisia, aloitusvaiheessa on kolme eri kyselyä, yks on isompi ja kaks on pienempää... sit noin 3–4 kk päästä uus sama kysely ja lopetusvaiheessa tehään vielä se sama kysely mis kerätään perheest tosi paljon tietoa.

Haastateltavat olivat sitä mieltä, että kaikki palveluun hakevat soveltuvat ja motivoituneet perheet pääsevät palveluun. Poissulkevia isoja tekijöitä ovat lastensuojeluasiakkuus, motivoitumattomuus tai jos palveluun asetetut kriteerit ei kaikki täydy perheen kohdalla. Palvelussa on eri kriteerejä, mutta vanhemmuudessa usein pitää täytyä kaksi kriteeriä ja/tai perheessä olevalla lapsella pitää täytyä esimerkiksi tunne-elämään liittyvä häiriö. Jos perheen kohdalla kriteerit ei täyty, niin heitä silti pyritään kunnan tai rinnallakulkijoiden toimesta neuvoa mihin heidän kannattaa ottaa yhteyttä, vaikka he eivät juuri tähän palveluun soveltuisikaan.

Ku meil on tietyt kriteerit mitä täytyy niinku täytyä et voi päästä ja sit ei saa taas olla liian pitkälle esimerkiksi niinku mielenterveysongelmat... et sillan tää meidän ennaltaehkäisevä työ ei enää auta, jos ollaa tosi syvällä.

4.3 Asiakkuuksien kestoon vaikuttavat tekijät

Hyvin vahvana tekijänä nousi haastatteluista esille mitkä tekijät vaikuttavat asiakkuuksien kestoon, oli se, että miten ja millä aikataululla perheiden kanssa saadaan asioita hoidettua heidän tullessaan palveluun julkisen palvelujärjestelmän kanssa eli kaikille kuuluvien lakisääteisten sosiaalihuoltopalveluiden kanssa. Kahden haastateltavan kohdalla tuli isona tekijänä esimerkiksi se, että joiltain perheiltä puuttuu tukiverkostot kokonaan ja he odottavat lapselleen tukiperhettä, joissa voi mennä vuosikin odotellessa ja tämän koko ajan he ovat palvelussa mukana. Kolmas haastateltava toi esille, että joihinkin perheisiin voi päästä harvoin kontaktoimaan, esimerkiksi lasten sairasteluiden vuoksi, ja siksi tapaamisia peruuntuu ja luottamussuhteen rakentuminen viivästyy ja asiakassuhteen kesto pitkittyy tästä syystä. Neljäs haastateltava toi taas esille, että vaikka aluksi näyttää perheen kanssa työskennellessä, että haasteita ei ole paljon, mutta kun perheeseen tutustuu niin syvemmältä alkaakin löytymään isompia haasteita, jotka vaikuttavat koko perheeseen ja näiden asioiden kanssa työskentelyyn menee aikaa enemmän, esimerkiksi vanhemman neuropsykologiset haasteet. Kaikki haastateltavat toi esille sen, että julkinen palvelujärjestelmä on kankea ja hidas prosesseineen ja byrokratioineen ja perheiden asioiden eteenpäin vieminen vie aikaa, esimerkiksi perheneuvolaan on monien kuukausien jono, joissain jopa puolen vuoden jono ja perheneuvolan työ pitäisi olla ennaltaehkäisevää työtä.

Onnistumisia tulee siinä, kun on ohjannut perhettä oikeanlaisiin palveluihin ja perhe itse huomaa, että siitä on ollut hyötyä... Luottamus palvelujärjestelmään ei ole usein kovinkaan suuri ja on tärkeää pysyä perheen rinnalla tukemassa heitä, vaikka he saisivatkin palvelua muualta, jos tulee epäonnistumisia.

Yksi haastateltavista otti esille vaikuttavuusseikan.

Vaikuttavuus voi myös kärsiä, mikäli palveluita ei oteta rauhassa oikeassa järjestyksessä, yksi kerrallaan. Tämä tekee prosessista pitkän.

Perheen kanssa rakennettava turvallinen luottamussuhde vie aikaa jo itsessään. Perheen omat voimavarat on otettava työskentelyssä aina huomioon ja edettävä tavoitteissa sen mukaisesti.

Mä mietin tota niinku luottamuksellista suhdetta ja sen rakentumista... niin sekin vaikuttaa tosi paljon siihen, että vanhemmat on avoimia eikä koe että heidän pitää hävetä tai piilotella niitä heidän haasteita. Niin silloin päästään keskittymään niihin ihan oikeisiin asioihin.

Palvelun kestoon vaikuttaa, jos perhe tarvitsee monia eri palveluita. Yksi haastateltavista kertoi, että palvelut on toisinaan otettava yksi toisensa jälkeen, jotta ne eivät kuormita perhettä sekä toisinaan asioita joutuu työstämään ja antamaan palveluita tietoisesti väärässä järjestyksessä, jos vanhempi ei ole valmis aloittamaan juurisyyn työstämisestä. Pitkällä aikavälillä tämä voi kuitenkin olla palkitsevaa: asiakas on tullut kuulluksi ja lopulta päästään oikean asian äärelle.

Kaikki haastateltavat toivat esille sen, että asiakkuuksien kestot ovat keskimäärin vuoden. Jotkut kestävät vähemmän aikaa kuin vuoden ja joillain se voi mennä yli vuoden, mutta perheen kanssa työstetään tavoitteellisesti asioita perhettä voimaannuttaen.

4.4 Sosiaalihuolto ja palvelujärjestelmä

Jokaisessa viidessä haastattelussa tuli vahvasti esille julkisen palvelujärjestelmässä olevan lapsiperheille tarkoitetun lastenhoidontuen niukkuus ja byrokraattisuus. Kolme haastateltavaa toi hyvin vahvasti esille sen, että palvelujärjestelmässä on kompastuskiviä, jotka eivät käytännössä toimi perheiden kanssa, jossa on monella eri elämän osa-alueella haasteita, esimerkiksi toiset palvelut sulkevat toiset palvelut pois, kuten perheneuvola-asiakkuus ja psykologityöskentely, joten asiakkaan pitää valita kumpi palvelu on tärkeämpi, vaikka oikeasti tarve olisi molemmille.

Jokainen rinnallakulkija koki, että esimerkiksi sosiaalihuoltolain mukainen lapsiperheen kotipalvelu on ennaltaehkäisevästä näkökulmasta vaikea saada ja sen kriteerit eivät palvele perheitä ennaltaehkäisevänä tukena ja vanhemmuuden tukena.

Niin sä et esimerkiksi saa hyvinvointialueen tarjoamana, vaikka lapsiperheiden kotipalvelusta jotain lastenhoito apua tai tällaista ihan vaan siksi, että sulla ei ole tukiverkostoa. Sua väsyttää, sä haluaisit joskus mennä puolisosi kanssa leffaa, mutta se ei ole siis, että niinku tavallaan ne ne perustelut pitää olla

silleen, että on leikkaus vatsa auki niinku niinku, jotta sä saat apua ja niinku perhe kumppani palvelussa me ajatellaan, että se jos mikä on ennaltaehkäisevää tukea, että mulle riittää jos joku mun asiakas sanoo että mua väsyttää ihan niinku sikana ja mulla ei ole ketään joka niinku niinku että pääsisi edes vessaan yksin joskus niin se on mulle ihan riittävä. Syy sille, että mä voin vaikka järjestää sitä lastenhoito. Tota, että tavallaan niinku niin kun ne perusteet miksi myönnetään jotakin tukea. Niin ne on vähän vinksallaan.

Lapsiperheiden kotipalvelut ovat rinnallakulkijoiden haastatteluiden perusteella kaikille perheille kuuluvia ennaltaehkäiseviä tukipalveluita, mutta haasteeksi on heidän mielestään näyttäytynyt niiden saatavuus ja kriteerit.

Sä et esimerkiksi saa hyvinvointialueen tarjoamana, vaikka lapsiperhepalveluiden kotipalvelusta jotain lastenhoitoapua tai tällaista ihan vain siks, että sulla ei oo tukiverkostoa ja sua vähän väsyttää tai haluisit mennä joskus puolisosi kanssa leffaa... et tavallaan ne perusteet miksi myönnetään jotakin nii ne on vähä vinksallaan.

Välillä on sellaine, et perheessä on nii kuormittavaa, että esimerkiksi lastenhoitoa meiltä tarjotaan, se on se suurin mitä me tarjotaa et vanhempi pääsis esimerkiksi jumpalle pariks tunniks hengähtää. Lastenhoitoapua yritetään aina ensin sieltä perhepalveluista, mut ne on aika työllistettyjä... kunta auttaa vain sellaisissa asioissa, et on vanhemman oma lääkäri tai terapia tai joku tällanen käynti. Sieltä ei saa sillon lastenhoitoa, jos se vaa vanhemman jumpan takia.

Palvelussa onkin mahdollista hakea perheille ”lisäpalveluiden” kautta niitä palveluita, joiden saaminen peruspalveluista on mahdotonta, koska voi olla esimerkiksi, ettei perheen tuen tarpeet vastaa peruspalveluiden asettamia kriteerejä. Jos perheen lapsi tarvitsisi esimerkiksi vyöhyketerapiaa, ei sellaista palvelua löydy palvelujärjestelmän peruspalveluista. Myös lisäpalveluista on esimerkiksi mahdollista hakea kodin siivousapua tai lastenhoito apua, mutta perhe yrittää aina sen ensin hakea peruspalveluista.

5 Johtopäätökset

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, minkälaiseksi Rinnallakulkija-palvelussa työskentelevät työntekijät kokivat työskentelyssään ennaltaehkäisevässä perhetyössä esteiksi, haasteiksi, onnistumisiksi ja kehittämiskohteiksi, jotka vaikuttivat perheiden auttamiseen oikea-aikaisesti, ja että lapsiperheille löytyisi heille tarkoitetuista sosiaalipalveluista oikeanlaiset tukimuodot sosiaalipalveluista ilman pitkittyneitä asiakkuuksia Rinnallakulkija-palvelussa.

Onneksi lapsiperheiden palveluita on jo pitkän aikaa kehitetty kaiken aikaa, ja uuden tiedon saamista palveluista, tässä tapauksessa tiiviisti palvelujärjestelmän kanssa päivittäin työskenteleviltä rinnallakulkijoilta, voidaan pitää mielestäni merkityksellisenä siitä näkökulmasta, mikä lapsiperheiden palvelujärjestelmässä toimii ja mikä ei. Täsmälliset tutkimuskysymykseni olivat: millaisena rinnallakulkijat kokivat Rinnallakulkija-palvelun, miksi asiakkuudet venyvät pitkiksi Rinnallakulkija-palvelussa ja miten palvelua saisi kehitettyä niin, että asiakkaat saisi kiinnittymään muihin lapsiperheiden sosiaalipalveluihin nopeammin?

Kaikki haastateltavat rinnallakulkijat kokivat Rinnallakulkija-palvelun kaivattuna lisänä juuri ennaltaehkäisevän perhetyön näkökulmasta, koska sosiaalihuollon peruspalveluissa ei riitä resurssit tehdä ennaltaehkäisevää työtä. Aikaisemmin tullut ilmi jo Pitkäsen (2011, ss. 49–50) näkökulma myös tukee tätä kokemusta, että käytännön työssä ollaan kuitenkin tällä hetkellä tilanteessa, jossa sosiaalihuollon työntekijöiden työaika jää kuitenkin liian vähän suunnitelmalliseen ennaltaehkäisevään työskentelyyn, koska aikaa ja resursseja menee niin sanottujen tulipalojen sammuttamiseen eli kriisityöhön. Myös yhtä mieltä olivat haastateltavat siitä, että palvelu on nimenomaan tarkoitettu matalankynnyksen palveluksi, ennaltaehkäiseväksi tueksi ennen ”tulipalojen syttymisiä”, ja koska kyseessä on hanke, on samalla tarkoitus myös kerätä informaatiota siitä, mitä lapsiperheiden palvelujärjestelmän peruspalveluissa on mahdollisesti kehitettävää.

Asiakkuuksien kestoon liittyvät seikat liittyivät vahvasti siihen, että perheiden kanssa on luotava ajan kanssa turvallinen luottamussuhde, jotta päästään työstämään perheen haastekohtia oikeassa järjestyksessä, koska pitkässä asiakassuhteessa saattaa tulla esille esimerkiksi perheessä oleva mielenterveys- tai päihdeongelma, joka vaikuttaa koko perheen tilanteeseen. Rinnallakulkijat eivät itse olleet huolissaan asiakkuuksien kestoista ja kokivat ne maltillisiksi, mutta sosiaalihuollon palvelujärjestelmään on mahdotonta saada perheitä

kiinnittymään, joilla haasteet eivät ole suuria. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ennalta ehkäisevää työtä ei pystytä tekemään palvelujärjestelmän peruspalveluissa, koska resurssit ja aika menee monihaasteellisiin perheisiin ja ”tulipalojen sammuttamiseen”. Asiakkuuksien kestoon liittyvissä seikoissa tuotiin myös esille sitä, että perheille sopivia palveluita saatetaan joutua odottamaan aika pitkään hyvinvointialueiden peruspalveluista, esimerkiksi tukiperheen saamisessa voi kestää jopa vuoden, jona aikana perhe on asiakkaana. Rinnallakulkijat yrittävät aina saada palvelut perheille sosiaalihuollon palvelujärjestelmän peruspalveluista, mutta käyttävät sitten myös omia palveluita, jos perheet joutuisivat muuten odottamaan kohtuuttoman kauan tarvitsemaansa palvelua. Ei voida puhua aina ennaltaehkäisevästä toiminnasta, jos palvelua joutuu odottamaan ja haasteet ei yleensä katoa mihinkään vaan voivat jopa alkaa pahenemaan. Asiakkuuksien kestoon vaikuttivat myös yhteiskunnan asettamat kriteerit palvelujärjestelmän peruspalveluiden saamiselle, esimerkiksi lapsiperheille tarkoitettu kotiin vietävä apu koettiin hankalaksi saada perheille ennaltaehkäisevästä näkökulmasta.

Lapsiperheiden sosiaalipalvelut palvelujärjestelmässämme koettiin byrokraattisiksi ja hankaliksi perheiden niihin päästä, ja pääseminen tapahtuu usein liian myöhään. Haastateltavat toivat esille yksimielisesti sen, että julkisella sektorilla työskentelevien sosiaalihuollon työntekijöiden aika näyttää menevän ”tulipalojen sammuttamiseen” ja ennaltaehkäisevään perhetyöhön ei riitä aika ja resurssit sekä esimerkiksi työntekijöiden vaihtuvuus on runsasta, joka vaikuttaa asiakkaiden asioihin perehtymisaikaan ja esimerkiksi vaihtuvuuden takia perheet eivät ole kokeneet, että olisivat saaneet luotua turvallista luottamussuhdetta. THL:n laajassa tutkimuksessa (2011) vanhemmat kokivat, että sosiaalihuollossa hankalat tilanteet liittyivät palvelujen tarjontaan, tiedon tarpeisiin vastaamiseen, vaikeuksiin ymmärtää tai hyväksyä miten palvelujärjestelmä toimii ja vanhempien ja työntekijöiden eriäviin käsitykseen. Tutkimuksessa selvisi myös, että vanhempien mielestä ennaltaehkäisevään perhetyöhön pitäisi panostaa nykyistä enemmän. (Perälä ym., 2011, s. 79)

6 Pohdinta

Tulevana sosiaalialan ammattilaisena olen erittäin kiinnostunut perheiden kanssa tehtävästä työstä, sekä juuri ennaltaehkäisevästä perhetyöstä ja matalan kynnyksen palveluista. Ennaltaehkäisevän työn merkitys on yleisesti tiedossa, ja asia on ollut käsittelyssä myös

erilaisissa päättäjien esityslistoissa pitkin vuosia, ja asia on otettu huomioon myös sosiaalihuolto- ja lastensuojelulaissa. Ennaltaehkäisevä työ on tärkeää, jotta perheiden haasteet eivät moninkertaistuisi ja kasvaisi.

Ajatukseni tähän opinnäytetyöhön lähti hakiessani töihin tähän palveluun ja organisaation esittäessä kiinnostuksensa opinnäytetyöhön kertoessani tällaisen olevan edessä.

Lastensuojelualalla jo jonkin aikaa työskentelyn kautta olen saanut omakohtaisen kiinnostuksen perhetyöhön ja siihen, miten paljon ennaltaehkäisevää työtä lapsiperheiden kanssa oikeasti tehdään ennen kuin esimerkiksi tilanne kriisiytyy ja lopputuloksena onkin sijoitus kodin ulkopuolelle. Mutta tämä voisi sitten jo olla toinen tutkimuksen aihe.

Opinnäytetyö sai minut pohtimaan ennaltaehkäisevää työtä konkreettisina tekoina. Kuitenkin tuntuu siltä, että usein jostain on aina säästettävä juuri sosiaali- ja terveysalalla, ja koska ennaltaehkäisevä työ harvoin näyttää hyötynsä heti, vaan se vaatisi pitkäjänteisempää työskentelyä, niin se on se mistä usein kiristetään talouden osalta pois. Kuten nostin jo opinnäytetyöni alussa esille, että Heinonen ym., (2012, ss. 4–5) nostivat esille, että lapsiperheiden palveluista monissa kunnissa on jouduttu leikkaamaan perheille suunnatuista palveluista: kouluterveydenhuollosta, päivähoidon resursseista, perheiden palveluista, kuten perusterveydenhuollosta, kotipalvelusta. Tämä säästäminen lisää yhteydenottoja lastensuojeluun osittain sen vuoksi, että perheiden haasteet pääsevät kehittymään pitkälle tai palveluja on tarjolla vain lastensuojeluasiakkuuden kautta. Aikaisemmin mainitsin myös sen, että palveluiden leikkaamisen lisäksi esimerkiksi perheneuvolat ja erikoissairaanhoido, joissa on lasten ja nuorten psykiatrinen ja neuropsykiatrinen osaaminen, niin ovat täysin ruuhkautuneita ja jonotus on pitkä, mikä tarkoittaa sitä, että ei voida puhua ennaltaehkäisevästä, varhaisesta tuesta.

Kuitenkin onneksi on poikkeuksia ja oikean suunnan näyttäjiä juuri ennaltaehkäisevän ja matalan kynnyksen työn näkökulmasta Raison kunta on edelläkävijä ennaltaehkäisevissä lastensuojelupalveluissa, koska siellä apu tuodaan perheiden luokse. Siellä esimerkiksi voi kirjastosta lainata ”kirjastokortilla” perhevalmentajan missä tahansa elämän hankalassa käännekohtassa. Ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö on tuonut kunnalle kolmessa vuodessa 1,5 miljoonan euron säästöt, jossa pääasiana näyttäytyy myös, että ennaltaehkäisevää työtä tehdessä tehty työ ei tuo säästöjä heti, ja siihen on muistettava panostaa pitkäjänteisesti. (Kettunen, 2014)

Tähän artikkeliin vedoten ja pohjautuen, olisikin hienoa, kun tämänkaltainen pitkäjänteinen työskentely ennaltaehkäisevän perhetyön ja matalan kynnyksen tuen kannalta olisi alkanut leviämään runsaammin myös muihin Suomen kaupunkeihin ja kuntiin.

Jatkotutkimusidea perustuu samaiseen voittoja tavoittelemattoman organisaation hankkeeseen, jossa olisi mahdollisuus selvittää mitä epäkohtia peruspalveluissa tulee eteen palvelun edetessä eteenpäin aina sinne 2031 vuoteen asti sekä miten sekä Rinnallakulkija-palvelua että palvelujärjestelmän peruspalveluita voisi kehittää.

Lähteet

- Alanen, M. (2015). *Lastensuojelun uusiutuvat asiakkuudet*. [Pro gradu, Helsingin yliopisto]
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/153298/Alanen_Sosiaalityo.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Heinonen, H., Väisänen, A. ja Hipp, T. (2012). *Miten lastensuojelun kustannukset kertyvät?*
Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto. Haettu 9.8.2023 osoitteesta
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131665/Miten_lastensuojelun_kustannukset_kertyvat.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Hirsjärvi, S. ja Hurme, H. (1991). *Teemahaastattelu*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., ja Sajavaara, P. (2004). *Tutki ja kirjoita* (10. osin uudistettu painos).
Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S. ja Hurme, H. (2008). *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*.
Gaudeamus.
- Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. ja Virolainen, A. (2012). *Perheen parhaaksi. Perhetyön arkea* (2. uudistettu painos). Porvoo: Bookwell Oy.
- Kananen, J. (2008). *Kvali. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet*. Jyväskylä:
Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kekkonen, M. ja Hirvonen, S. (2016). *Perhetutkimuksen päivät 2016 – Moninaiset perheet*.
THL Työpäperi 9/16. Haettu 15.3.2023 osoitteesta
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130356/TY%C3%962016_9_Perhetutkimus%20korjattu%2012.5.2016_WEB.pdf?sequence=1
- Kettunen, N. (24.11.2014). Ennaltaehkäisevä lastensuojelutyö säästää perheitä ja rahaa. *Yle Uutiset*. <https://yle.fi/a/3-7648880>
- Kotkas, T. (2019). *Rajat ylittävä sosiaalioikeus* (1. painos). Helsinki: Alma.
- Lapsiasiavaltuutettu. (2014). *Lapsiasiavaltuutetun lausunto Sosiaali- ja terveysministeriölle*.
Viite: STM061:00/2014. <https://lapsiasia.fi/-/lapsiasiavaltuutetun-lausunto-sosiaalihuoltolain-ja-lastensuojelulain-uudistamisesta->

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417?search%5Btype%5D=pikajasearch%5Bpika%5D=lastensuojelulaki>

Mäkinen, O. (2006). *Tutkimusetiikan abc*. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Paavola, A., Honkavaara, P., Muuronen, K., Mäkinen, P., Tolonen, M. ja Varsa, M. (2010).

Ehkäisevän lastensuojelun kirjava todellisuus. Haettu 13.3.2023 osoitteesta

https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Ehkaisevan_lastensuojelun_kirjava_todellisuus.pdf

Perälä, M-L., Halme, N. ja Kanste, O. (2013). Johtaminen, palvelut ja lapsiperheiden

hyvinvointi. Teoksessa J. Reivinen ja L. Vähäkylä (toim.), *Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen*. Gaudeamus.

Pitkänen, M. (2011). *Vastuun paikka! Vanhempien tukeminen lapsen huostaanotossa*.

Soccan ja Heikki Waris – instituutin julkaisusarja nro. 26. Haettu 15.3.2023 osoitteesta

https://www.socca.fi/files/1404/Vastuun_paikka!_Vanhempien_tukeminen_lapsen_huostaanotossa.pdf

Puusa, A ja Juuti, P. (2020). *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*.

Gaudeamus.

Pylkkänen, S. ja Viitanen, R. (2014). *Ehkäisevä työ pedagogisesti*. [https://www.humak.fi/wp-](https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/03/Humak-ehkaiseva-tyo-pedagogisesti.pdf)

[content/uploads/2015/03/Humak-ehkaiseva-tyo-pedagogisesti.pdf](https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2015/03/Humak-ehkaiseva-tyo-pedagogisesti.pdf)

Ranta, K. ja Vesanto, T. (2021). *Perheiden kokemuksia työskentelyn merkityksestä Lapset*

SIB-palvelussa. [Opinnäytetyö, Metropolia ammattikorkeakoulu]

<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021120323701>

Rauhala, P.-L. (1998). *Onko keskustelu ehkäisevästä sosiaalipolitiikasta uutta Suomessa*.

Yhteiskuntapolitiikka 63 (2). Haettu 15.3.2023 osoitteesta

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/100602/982rauhala.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Rönkkö, L. ja Rytönen, T. (2010). *Monisäikeinen perhetyö*. Helsinki: WSOYpro Oy.

Saaranen-Kauppinen, A. ja Puusniekka, A. (2006a). *Koodaus*. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 20.3.2023 osoitteesta https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_2.html

Saaranen-Kauppinen, A. ja Puusniekka, A. (2006b). *Teemahaastattelu*. Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Haettu 20.3.2023 osoitteesta https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301?search%5Btype%5D=pikajasearch%5Bpika%5D=sosiaalihuoltolaki>

Sosiaali- ja terveysministeriö. (n.d.-a). *Hyvinvointialueet*. <https://stm.fi/hyvinvointialueet>

Sosiaali- ja terveysministeriö. (n.d.-b). *Sosiaalipalvelut*. <https://stm.fi/sosiaalipalvelut>

Sosiaali- ja terveysvirasto. (2016). *Tehostettu perhetyö*. Helsingin kaupunki: Perhe- ja sosiaalipalvelut.

<https://dev.hel.fi/paatokset/media/att/ab/abfd8de921421027df191cc995ec2f74888492d2.pdf>

Talvitie, M. (2020). *Tuen ja asiakaslähtöisyyden toteutuminen ennaltaehkäisevässä perhetyössä: sisällönanalyysi vanhempien kokemuksista*. [Pro gradu, Turun yliopisto] <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020062245270>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (n.d.-a). *Ehkäisevä lastensuojelu*.

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/ehkaiseva-lastensuojelu>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (n.d.-b). *Lasten, nuorten ja perheiden sosiaalipalvelut*.

<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (n.d.-c). *Lapsiperheiden kotipalvelu*.

<https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/lapsiperheiden-kotipalvelu>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (n.d.-d). *Perhetyö*. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (n.d.-e). *Perhetyö ja tehostettu perhetyö*.

<https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lastensuojelun-avohuolto/lastensuojelun-avohuollon-tukitoimet/perhetyo-ja-tehostettu-perhetyo>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (n.d.-f). *Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE)*.

<https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape->

Tiitinen L. ja Silen M. (2016). *Sosiaalialan epäkohdat ja niiden käsittely*. Haettu 20.3.2023 osoitteesta <https://www.luc.fi/loader.aspx?id=2641402d-5a35-4f8c-84b0-88c107f5eb1e>

Tilastokeskus. (n.d.). Käsitteet: *Lapsiperhe*. <https://www.stat.fi/meta/kas/lapsiperhe.html>

Toikko T. (2012). *Sosiaalipalveluiden kehityssuunnat*. Tampere: Tampereen Yliopistopaino oy. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/103162/978-951-44-8772-9.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. (Uudistettu laitos). Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK)*.

<https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>

Törmä, S. (2009). *Matala kynnyks – pelkkä retorinen lupaus?* Artikkelinä lehdessä Janus vol.

17(2) 164–169. Haettu 10.9.2023 osoitteesta <https://journal.fi/janus/article/view/50514/15286>

Liite 1: Aineistonhallintasuunnitelma

Opinnäytetyön nimi: Työntekijöiden kokemuksia Rinnallakulkija-palvelusta
Opinnäytetyön tekijä: Elina Ilonen

1 AINEISTON HANKINNAN MENETELMÄT JA AINEISTON MUOTO

Aineisto hankittiin Rinnallakulkija-palvelun viideltä työntekijältä (rinnallakulkija-titteli). Työntekijät (rinnallakulkijat) haastateltiin teemahaastattelumenetelmällä laadullisella tutkimusotteella Teams-sovelluksen välityksellä ja ne nauhoitettiin, jotta ne voitiin litteroida ja siten analysoida jälkeempään ja saatuja tietoja käytettiin opinnäytetyössä sellaisenaan. Analysoitava aineisto tulee olemaan tekstiä, koska haastattelut litteroidaan tekstiksi ja ne teemoitetaan omiin teemoihinsa. Opinnäytetyössä ei ole tarkoitus kerätä henkilötietoja tai erityisiä arkaluonteisia asioita ja opinnäytetyössä tiedot esitellään ”rinnallakulkijan” näkökulmasta.

AINEISTOJEN SÄILYTYS OPINNÄYTETYÖPÖROSESSIN AIKANA

Haastattelin rinnallakulkijat Teamsin kautta ja nauhoitin haastattelut kotonani, jossa ei ollut muita kuulemassa haastattelua. Pääsin haastattelut litteroimaan haastattelun jälkeen, eikä minun tarvinnut haastattelun aikana keskittyä kirjoittamiseen. Tallensin aineiston omalle henkilökohtaiselle tietokoneelleni, jossa on pinkoodi ja pinkoodin tiedän vain minä.

AINEISTOJEN KÄSITTELY OPINNÄYTETYÖN VALMISTUTTUA

Opinnäytetyössä kerättyä aineistoa käytetään vain tässä opinnäytetyössä ja tutkimuksessa. Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen aineisto tuhoetaan 1 vuoden kuluttua opinnäytetyön hyväksymispäivästä. Tähän asti aineistoa säilytetään tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen ja niin, että aineisto on vain tutkijan/opiskelijan saavutettavissa.

Haastattelusopimus

SUOSTUMUS TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA

Suostun haastateltavaksi Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) sosionomiopiskelijan Elina Ilosen opinnäytetyötä varten. Haastatteluun osallistuminen on minulle täysin vapaaehtoista. Annan luvan käyttää haastattelussa esiin tulleita tietoja vain kyseisessä opinnäytetyössä. Suostun myös, että Teams-sovelluksen kautta käytävää haastattelua varten annan työ sähköpostiosoitteeni ja että käytävä haastattelu nauhoitetaan. Haastattelun jälkeen nauhoitettu aineisto litteroidaan eli kirjoitetaan tekstimuotoon ja analysoidaan. Tutkimustuloksista ei pysty ketään yksittäistä henkilöä tunnistamaan.

Kun opinnäytetyö on valmis, äänitteet ja niistä saadut tiedot tuhotaan asianmukaisella tavalla.

Tutkimusraportissa ei tule esiin haastateltavan henkilöllisyys tai muita tunnistettavia tietoja. Haastatteluja ei luovuteta ulkopuolisen käyttöön. Haastateltavan kommentteja on lupa käyttää haastattelutekstin analyysissä ja aineistojen esittelyssä.

Suostun osallistumaan haastatteluun:

Haastateltavan sähköpostiosoite: _____

Haastateltavan allekirjoitus ja nimenselvennys:

Paikka ja aika: _____

Haastattelurunko Rinnallakulkija-työntekijät

1. Mitkä ovat Rinnallakulkija-palvelun edut, hyödyt ja voimavarat työntekijöiden näkökulmasta?
2. Mitkä ovat Rinnallakulkija-palvelun esteet ja kehittämiskohteet työntekijöiden näkökulmasta?
3. Mitkä asiat vaikuttavat asiakkuuksien kestoon ja pituuteen Rinnallakulkija-palvelussa?
4. Miten lapsiperheiden palvelujärjestelmän toimivuus tai toimimattomuus näyttäytyy työntekijöiden mielestä?